DE IURE BELLI BELGICI ADUERSUS PHILIPPUM REGEM HISPANIARUM ORATIO NOBILIS BELGAE, AD ... CHRISTIANI ORBIS...

Willem Verheiden

DE IVRE BELLI BELGICI ADVERSVS PHILIPPVM REGEM HISPANIARVM ORATIO NOBILIS BELGÆ,

AD

POTENTISSIMOS, AC SERENISSIMOS CHRISTIANI ORBIS PRINCIPES.

Proverb. Solom. Cap. XVI.

Abominatio est Regibus facere impietatem, quia in Iustitia confirmabitur solium.

Ibid. Cap. XIX.

Beneficentia & fides servant Regem, Beneficentia fulcitur solium ejus.

HAGÆ-COMITIS,
Ex officinâ Alberti Henrici.
CIↃ. IↃ. XCVIII.

AD POTENTISSIMOS AC SERENISSIMOS CHRISTIANI ORBIS PRINCIPES DE IVRE BELLI BELGICI ADVERSVS HISPANIARVM REGEM PHILIPPVM ORATIO.

MAgna atque ampla ſunt imperia veſtra, ILLVSTRES CHRISTIANI ORBIS PRINCIPES, quę longè lateque per omnes mundi partes diffuſa poſſidetis: Sed multò majores, multóque potiores ſunt virtutes arteſque eæ, quibus hæc continetis, conſeruatis & rectâ dirigitis ad illam ſummæ felicitatis metam atque terminum. Harum duas ego præ ceteris ſingulares & eximias eſſe ſtatuo, quæ ingenteis illas imperiorum moles tanquam magni quidam Atlantes humeris ſuffulciant: Iuſtitiam & Benivolentiam. Illa eſt præclara omnium legum mater & Rerumpub. gubernatrix, per quam juſta rectáque civibus veſtris ſubditiſque decernitis exæquo & bono: Cui cędit ultró facéſque ſubmittit veſtra ipſorum voluntas, conſilium, appetitus: quæ vos ipſos juxtà & ſubditos veſtros iiſdem legum vinculis coniungit atque copulat: Hujus cauſſa rei veteres olim Philoſophi Iuſtitiam fingebant perpetuò Iovi comitem ſociámque adſiſtere, quòd ab illa Iupiter hanc univerſam mundi machinam benè regendi præcepta caperet: Vt quicquid ille decerneret, id omne iuſtum eſſet; non quia ipſus ita decreuiſſet, (vt Anaxarchus improbus adulator

 Alexan-

Alexandro regi ob occisum a se Clitum grauissimè dolenti persuadere voluit) sed quia Iustitia adsistente ita decrevisset: Nam fruendæ Iustitię caussa credebant sapientissimi viri olim benè mosatos Reges constituendos esse. Quæ quidem virtus & scientia, quúm ita per omnium hominum ingenia, morȩs, vitam se distendat ac dilatet, vt nihil præclarè quicquam sine ea effici queat, nec omninò honestè viuere homines sine ea possint: Tamen in vestro hoc amplo & illustri munere, Principes, longè excellentius illa quiddam obtinet; Ea nimirùm à vobis requirit atque postulat, Vt leges, quas à majoribus vestris à tot indè seculis per tot hominum manus ad vos transmissas accepistis, & quas videtis aptas atque efformatas ad ingenia, naturam, & mores gentis vestræ, sanctas & intemeratas esse velitis: Nam eas si tollitis, tollitis & evertitis imperia vestra. Non enim ut gladius Delphicus multis ac diversis usibus; Sic unæ eædemque leges omnibus populis conueniunt, non ijsdem imperijs regi omnes cupiunt, aut possunt: Sed in vestrarum cujusque legum obseruatione legitimum & stabile imperium vobis descripsêre vestri majores. Hoc autem fundamentum & firmamentum habetis supremæ & divinæ vestræ dignitatis. Quanquam alterum illud, quod Benevolentiam nominavimus, ipsi non ignoratis, quid etiam momenti adferat ad commodum, diuturnitatemque Reipub. Hanc intelligo adfectum, amorem, voluntatem, studium benefaciendi subditis vestris, hisque procurandi & augendi commoda cùm priuata tùm publica, ex quorum usu metienda esse omnia consilia vestra, omnesque actiones vestras profitemini: Hæc ipsa efficit, vt subditorum patres sitis, non domini, pastores, non laniones,

niones, Reges, non Tyranni: Ab hoc fonte ducitis reliquos virtutem vestrarum rivulos; Clementiam, Lenitatem, Comitatem, Modestiam, beneficentiam: Hoc deníque est verum illud assiduumque publici boni studium, cujus caussa ab ipso Deo immortali imperia vobis data tributaq. sunt, quùm subditi vestri non vestrâ causâ & in vestrum usum creati atque geniti sint, sed vos subditorum caussa constituti, his consulere, his prodesse, hos tueri vestra auctoritate, virtute, prudentia velitis. Quapropter quùm in his duabus virtutibus omnis regendi scientia, omnium Principum magnitudo, omnium civium beatitudo versetur, & quicunque Princeps has negligit & spernit, is imbecille ac debile imperium obtineat, ac re ipsa Tyrannus sit, cujus voluntati ac libidini parere nemo debeat; facilè intelligetis, Potentissimi, Illustrissimique Christiani orbis Principes, quo loco habere debeamus Philippum Regem Hispaniarum, Cujus violento & injusto imperio quum Ordines fœderati Belgij resistant, visum mihi fuit, de Iure hujus belli pauca ad vos loqui: Et vos rogare, ut tanquam boni & justi rerum arbitri deposita omni simultate, suspicione & adfectu hanc caussam æqua & sincera mente cognoscatis ac judiceris, ex ijs quę dicturus sum in hac vera & succincta narratione historiaque rerùm Belgicarum, quæ à Philippi Regis ætate in his Provincijs illius libidinoso & iniquo imperio gesta fuêre. Quæ dum vobis exponere instituo, rerum me copia inopem consilij reddit, ut quem potissimùm ordinem modumque seruare debeam, ignorem: & videam faciendum mihi esse, quod Pictores solent, quib. in exigua tabella ingens aliqua multitudo hominum exprimenda est. Nam ut illi nonnullorum vultus tantum at-

 que.

que ora, multorum summa modò capita ostendunt, totum reliquum corpus abscondunt, Ita me pauca modò adsumere ex multis rebus in Belgio gestis breuiterque eadem complecti & capita duntaxat, summaque rerum fastigia persequi erit necesse: Ex quibus cognoscetis magnas & justas ab initio exstitisse caussas hujus belli nostri; easdem majores & justiores progressu factas esse. Vos autem, Illustrissimi Principes, adeste benivolis animis & auribus, quicunque justa, legitima ac felicissima imperia tot retrò seculis retinetis, quicunque publico vestrorum subditorum commodo & utilitati studetis: attendite ad res maximas & gravissimas: in quibus exponendis, nihil me allaturum quod non sit ipsi rationi consentaneum; nihil dicturum quod vel unum digitum transuersum à veritate discedat, conceptis ad Fidei aram verbis, sanctè iuro spondeóque.

Magnus Cæsar Carolus gravissimos imperij labores sustinuerat, innumeris penè Provincijs & Regnis auxerat imperium, infinitas & incredibiles confecerat expeditiones: Novem in Germaniam: sex in Hispanias: septem in Italiam: decem in Belgium: quatuor pace & bello in Galliam: bina in Africam itinera peregerat, quum à bello Germanico (cujus tum exitus valdè incertus atque dubius esse videbatur) supersedere cuperet, & jam gravis ætate & laudibus imperij concedere in Hispaniam vellet, ibique quietus & tranquillus in summo ac pio otio transigere felicissimam senectutem. Ita se maximus Imperator abdicavit omnibus Regnis suis atque Provinciis: Ità Philippo filio omnis labor & cura rerum a parte cum hæreditate obvenit. Quem ille cùm sępè antea, tum veró maximè, quum, uti dixi, ultimum in Hispanias è Belgio, tanquam è vita discessum

discessum pararet, hortatus est (Sicuti boni Principes solent summoperè esse solliciti de successorum in Rempub. suam voluntate, virtute, curâ atque studio) & seriò quidem præsentibus Principe Orangio & Bossutio seniore, alijsque nobilibus viris monuit, Vti præ ceteris Regnis suis, hisce comprimis Belgij Provincijs maximam curam adhiberet, sciret hanc gentem ulla imperij severitate gubernari consuêsse, abhorrere ab omni rigore, fastu, insolentia Hispanorum, libertati ac legibus suis valdè deditam esse: ad hæc omnia nisi animum Philippus adverteret, atque id conniteretur, uti omni cum benivolentia, &, ut fas erat, cum iusta suarum legum obseruatione hunc populum haberet, fore uti laboraret aliquando illius in Belgas imperium. Meminerat optimus Patriæ parens, idemque fortissimus Imperator, se à Belgis suis consilio operaque fideliter tot in aduersis casibus adiutum: Sciebat, quùm replicaret omnium temporum memoriam, imperia omnium Regum ac Principum Hispanorum in subditos suos ac universos populos semper extitisse austera, superba, crudelia, & iam inueterata & à natura Hispanorum ingenijs insita quædam odia in Belgas esse, sæpiusque illa palàm apparuisse: Considerabat Philippum filium in Hispania natum esse & educatum, ibique cum lacte nutricum imbibisse hæc magna ingenij morumque vitia; atque adèo probare, imitari de industria, & Hispanorum mores præ se ferre: vt non nisi Hispanicè loqui posset, nec nisi ministris Hispanis uti vellet. Vt igitur bacillum aliud est inflexum & incuruatum de industria, aliud ita natum, sic Philippus multa indigna tanto Principe vitia, simul à natura, & ab educatione habuit seruavitque. Nam quùm primùm Cæsar Belgium reliquisset,

liquisset, reliquit Philippus illa salutaria & prudentissima consilia optimi patris; Et ut obscuratur atque offunditur luce solis lumen lucernæ, & ut interit magnitudine maris Agæi stilla muriæ: sic præclara illa monita, quæ, tanquam cygnæam vocem discedens Cęsar edidit, hiante ore absorbuerunt istæ immanes & vastæ voragines Hispanicæ ambitionis & odia nostræ gentis: quæ ità penitus animum Philippi & omnium Hispanorum occupabant, ut Belgas non parere justis & patrijs legibus, sed seruire suæ libidini vellent, cum reliquis populis Indiæ, Italiæ, Arragoniæ. Ex quo intelligitis (id quod ex eo tempore quo Philippus regnis suis prę esse cœpit, ipsi vos magno vestro malo sępenumerò sensistis) intolerabilem & incredibilem esse illius fastum & ambitionem, eumque summo studio, omni ope & operâ ubique terrarum illegitimam imperandi licentiam consectari. Bellum in Gallos Rex Philippus restaurauit, quod Cæsar per inducias intermiserat: quùmque in illius usum ab Ordinibus Belgij postularet pecunias extraordinarias, perlubenter & uno omnium Ordinum consensu eæ concessæ Regi fuerunt, quanquam antea in tot bella Cęsaris liberalissimè ac sępius contulissent. Nam coactis ex more & patrio ritu omnium Provinciarum Ordinibus, rogatisque omnium Ordinum suffragijs (nam talia sine communi omnium permissu geri, permitti autem nisi habitis antè Comitijs fas non erat) decernitur uti Regi Philippo in novem annos magna pecuniæ vis tribuatur. Hoc *subsidium* appellatum *Nouennale*: Quod quidem huic bello magnoperè seruiebat; Sed longè magis illa præclara & antiqua procerum Belgarum virtus, quâ cùm in alijs bellis plurimùm, tum in hoc Gallico tantùm valuêre, ut

Philip-

Philippus potentissimo Galliarum Regi duobus secundis prælijs victo fugatoque, ac postea pacem poscenti eas leges condicionesque pręscripserit quę cum summo honore suo & gloria & commodo coniunctæ essent? Cujus quidem Victoriæ laudem omnes homines; atque ipsi imprimis tùm Galli victi, tùm Hispani æmuli tribuebant virtuti Belgarum; Atque hæc una res eo tempore tanti momenti fuit, ut si Rex Philippus tot præteritis in parentem, tot in se beneficijs ad humanitatem flecti nequivisset, accedente imprimis præclaro Hungarię Reginę testimonio, quæ discedens è Belgicâ præfecturâ adfirmavit Regi, satis sibi superq. exploratam esse fidem ac virtutem Belgarum, quibus tùm Cæsar, tùm ipse Rex summa quæque deberet; hoc saltem unico facinore, hac tam unanimi omnium Ordinum concordiâ, & ad Regem suum juvandum consspiratione, hac fide, hac procerum fortitudine ad eorum amorem ac benivolentiam accendi debuisset. Sed spreuit Philippus hæc testimonia, contempsit illa beneficia Belgarum resq. pręclarè gestas; Quid dico ego spreuisse eum? imo verò etiam summo odio factisque atrocissimis compensauit. Pace enim Gallica constitutâ grauissimè ferre visus est quòd Ordines paullò antè in Nouennalibus tributis statuendis non statim ad nutum illius aperuissent ac profudissent universum Reipub. ærarium, imperioque illius è vestigio paruissent: sed primùm coacto de more & legę omnium Ordinum concilio habitisque Comitijs deliberarent, vti res omnium consensu probaretur, & statueretur per quos homines potissimùm hęc pecunia omnis tractari & in usum Regis commodè distribui posset: Ob hanc causam ille (qui oppressa libertatę & patrijs legibus con-

B vulsis

vulsis merum in Belgas imperium, hoc est, puram putam Tyrannidem adfectabat) subsidium illud pecuniarium, non beneficium, sed crimen Læsæ Majestatis judicare, Ordinesque etiam suspectos habere, & tanquam hostes ac rebelles imperij sui: Hęc enim satis digna caussa Philippo Hispanisque omnibus visa fuit, cur sese inimicos Belgis ostendere inciperent, & in leges, in libertatem, in privilegia eorum impetum facerent, Quod scimus Tyrannis omnibus in more positum esse, uti minimas causas venentur, & aliqua juris specie vestiant ad conuellendas & evertendas subditorum leges & libertatem: Ita enim Sex. Tarquinius superbi filius in Gabiorum urbe summum imperium administrans magistratus omnes per fraudes & ob falsa crimina occidit, in exilium ejecit, vt hoc modo urbem Tyrannidi sui patris adijceret: Et de Iulio Cæsare proditum litteris accepimus, quod quùm se in perpetuum imperium Reipub. Romanæ contra leges & libertatem ingerere cuperet, quicunque suis conatibus obstarent, eos vel probabili caussa, vel occulta quadam fraudium via sustulerit: Item Hispanus ex hoc portu iniustæ querelæ & accusationis, plenis velis properabat ad crudele in Belgas imperium, quod jam diu animo meditabatur. Nec sanè deerant alij, qui remis etiam hanc navem perditissimorum consiliorum propellerent ad Hispanicam Tyrannidem; nobilis scilicet unus atque alter, indignus stripe, indignus patria sua, qui nec soluendo erat, nec se ullo modo, nisi eversa Repub. incolumem fore putabat: Inter eos magnus pecuniæ villicus Barlemontius efferebat caput, & ex ore perniciosissimo evomebat in sinum Regis quælibet nefanda consilia, quibus omnium Hispanorum animi ad majorem

rem

rem vim, fraudes & flagitia excitabantur. Nam eò etiam res devenerat, vt jam Rex cogitaret de occidendis Comite Lalainio, & omnibus Ordinibus, viris prudentissimis & unicis Reipub. nostræ, protectoribus, ijs dico hominibus, qui paullò antè tot beneficia in illum contulerant, & vitæ etiam pericula subierant pro illius salute & imperio. Hac crudelitate quæ ulla major unquàm esse potuit? Hoc ingrati animi crimine, quodnam indignius ullum fuit? Sed attendite præterea, Principes, quantam licentiam & libidinem sibi sumpserit Philippus ante discessum, quem in Hispaniam parabat. Iubebat ille uti militem admitterent in urbes suas pręcipuas, eique ipsi stipendia soluerent, cives autem ac subditi omnes ab armis discederent: Hi non refugiunt imperium sui Principis; sed rogant uti domesticum non Hispanum militum recipiant: Ille instat, & omnino vult Hispanum haberi, in quibus videlicet crudelissimi imperij fundamenta poneret, eosque jubet tenere suis vigilijs & custodijs præcipua castra munimentaque Provinciarum, qui etiam ipsi non cohibebant istas furias inimicitiarum & insiti odij suià cladibus & iniurijs Belgarum, quin statim eas inferrent Antuverpiæ, Atrebato, Cameraco, urbibus primarijs: Deinde quod nostris legibus omninò repugnabat, & violento illegitimoque illius imperio firmando summoperè conducebat, Philippus aliquot consiliarios Hispanos adiungit Ordinibus; homines quidem illos ad fraudes, ad iniurias, ad Tyrannidem à naturâ factos atque compositos, Comitem Feriæ, Vergam, & Erasum, qui voluntatem, imperia, consilia omnia Philippi Regis in suò pectore haberent, quibus Ordines obtemperare voluit, nec quicquàm agere quod non illi magni Catones

 probas-

probassent, Quò fiebat ut quùm penes illos summa rerum potestas esset, nostri homines viri sapientissimi & studiosissimi Patriæ suæ, bonique publici velut umbræ vagarentur, & tanquam statuæ haberentur, in quibus præter nomen nihil esset additamenti, nec, quod conducebat Reip. possent suadere atque exsequi. Tùm libertas, & animæ nostræ venales & in dubio esse cœperunt: Nam ita se res habet, Principes, Rex Philip. atque Hispani, quorum ille ad iniustum imperium operâ utebatur, in eo omnes elaborarunt, vt, quemadmodum olim veteres illi Romani per decemuiros novas leges duodecim Tabularum à Græcis postularunt, Sic nos spretâ eversaque libertate nostra per hos crudelissimos Triumuiros nouum aliquod imperium, novas & superbissimas legés peteremus ab isto consilio senatuque Hispanico, ex quo ordine prodierant etiam hi ipsi, quos dico, consiliarij Regij: Et quod nunc videtis Principes, illos autoritate sui Regis Philippi velle leges & jussa ponere omnibus terrarum populis, hoc jugum seruitutis Belgarum ceruicibus voluerunt imponere, hoc onere crudelissimi imperij opprimere penitus Rempub. optimè constitutam, vt illi sua licentia & libidine pro legibus nostris uti possent. Hoc nimirum vocabant *Plenam integramq. obedientiam*; Nos rectius Tyrannidem nominabimus, qui est violentus præter leges & mores dominatus, quo jam dudum adflictantur, atteruntur tot populi Indiæ, Siciliæ, Neapoleos, Calabriæ, Mediolani, Arragoniæ, Portugalliæ, quos omnes illi nullis propriæ Reipub. legibus viuere patiuntur, ad quos ex Hispania velut è Romana urbe mittuntur Proreges, Præfecti, Legari, Consiliarij atque illi omnes Hispani. Ecquid autem caussæ est cur ita faciant? Quia nimirum

mirum postulat hoc illa dignitas & majestas Monarchiæ Hispanicæ: hoc illis præscribit gravissimum illud dogma & disciplina Stoicorum, quam illi non doctrinâ atque studio, sed naturâ suâ atque ingenio hausisse & à vetustate revocasse videntur, Quandoquidem illi omnes terrarum homines seruos, ministros suos esse, stupidos, stultos, infames, miseros, bestias: se verò solos Reges, solos sapientes, solos divites, solos beatos, solos homines esse prædicant, Inter quos, tanquam Chrysippus quidam, videtur Philippus fulcire porticum. At reclamant illi, se jure suo & lege armorum imperare exteris istis nationibus, quùm ita sit jure gentium atque usu receptum, ut victores victis leges & jussa pro arbitrio imponant. Quod quidem si dandum est, Principes, vti sanè est diuturnæ omnium populorum consuetudini, cur in Belgium sibi hujusmodi imperium vendicant Hispani; quandoquidem hoc Philippo jure hæreditario competat, non armis, non vi, non fraudibus Hispanicis illi acquisitum subactumque sit: Sed maluit Tyrannus sursùm versùm omnia peruertere, Bellis, incendijs populationibus cuncta vastare, divina pariter & humana miscere, quàm privilegia auita & libertatem (quæ ipsa tamen videbat indigenis vita & sanguine cariora esse) Belgis relinquere. Itaque hanc sibi viam ineundam ratus est; Primùm, ut bello eos tanquàm hostes peteret, Tum ut victis victor daret: Non negabat hoc olim Dux Albanus, qui quùm jam confirmata civili dissensione complures urbes bello crudelissimo diripuisset, dixit, & palam jactavit, Regem non amplius Principis, sed victoris jura obtinere in Belgio. Itaq. ille haud aliter, ac si res jam dudum confecta esset, crudele imperium ubique exercere, leges iniquissimas

 ferre,

ferre, vitam juxtà & bona optimi cujusque & fortissimi civis proscribere, eaque publicis præconum hastis, & carnificum gladijs subijcere: Quid? an tale quicquam ullus unquam Tyrannus, ullus hostis instituit? Num Gelonem & Hieronem Siculos? Num Pisistratum Hippocratis filium? Hos autem accepimus quantumuis per vim & præter leges Regno potiti fuissent, moderatè tamen & ex Regni sui legibus imperasse; atque adeò suo imperio Siculorum Rempub. meliorem feliciorem que reddidisse? Quid veró dicam de Lydiade Tyranno? qui quùm in Magna urbe tandem abhorretet ab ista Tyrannorum iniustitia & insolentia, civibus suis leges pristinas; ac postea etiam cum hoste Reipub. bello dimicans fortissimè pro illius salute occubuit: Romani etiam si quam armis provinciam Reipub. suæ adiecerant, eam summa cum modestia, gravitate, prudentia, Iustitiaque administrabant. Tu verò, Philippe, non abstines ab iniurijs, à vi, à morte nostra, & ab interitu nostrarum legum, qui non bello, non Tyrannide, sed legitima hæreditate & jure matrimonij in tuam possessionem venimus. Quapropter si jus Tyranni exercere voles, Philippe, habe illud tibi in Italia, quę jam dudùm hostico jure tibi paret: Si Rex videri, esto in Hispania, sive potius Hierosolymis: Si Monarcha, de quo jam dudum tui Hispani aruspices bonum omen tibi retulerunt, esto ubicunque tua illa bellorum incendia miscebis: Si magnus denique Dominator, esto in Asia, esto in Africa: Nos neque hæc superbissima imperij tui nomina, neque leges iniquissimas agnoscimus in nostra libera Rep. Nec ulla nobis societas cum Tyrannis; quin potius summa distractio est: Ducem nos ac Principem habemus; illum quidem legitimum, ac

justis-

justissimis nostrarum legum cancellis circumscriptum: Talem te quoque esse & æternùm fore jurabas, quùm tu cum summa omnium lætitia ac spe ingredereris in urbes nostras, quùm te quisquis cum summo honore & observantia reciperet & amplecteretur, Tùm te coràm toto populo ad sacrosancta de more Euangelia sancto juramento adstrinxisti, te rata habiturum jura majorum, nec ullam ex ijs legem mutaturum esse. Sed ne temerè libertatem nostram toties appellare, sæpiusque sermone repetere videar, dicam quæ illa sit, & quid velit. Credo enim, Illustres & Potentissimi Principes, Philippum Regem hujus memoriam jam dudùm deposuisse ex omni sua cogitatione, & existimare hanc esse signum illud meretricis Tanagræ, quod Clodius perniciosus civis Romanus libertatem suam vocabat, & quod ille illiusque Hispani omnes non simulacrum habent licentiæ, sed tanquam suarum libidinum Deam & Venerem venerantur. Ego verò in jure, legibus, æquitate, consuetudine & moribus majorum libertatem nostram sitam esse statuo: & dicam, si placet, nonnullaque ne eorum revocabo illis in mentem, ut & vos, Principes, cognoscatis, quæ tandem sint illa, pro quibus tanquàm pro aris & focis pugnamus, & nullum mortis genus subire pertimescimus.

PRINCIPES BELGÆ,

NEminem Iudicio præter leges, consuetudinesque urbium aut publicæ curiæ prosequuntor, cuique se defendendi potestatem per aduocatos concedunto.

Nullum

Nullum peregrinum aut exterum muneribus publicis præficiunto.

Pæfectum cum summa dignitate, auctoritateque Provincijs nullum adhibento, qui non sit sanguine & stirpe sibi coniunctus.

Ne statum Reipub. sua auctoritate per rescriptum vel edictum mutanto, nihil quicquam in ea innovanto.

Præter publicum consensum Ordinum nulla tributa exigunto, reditus suos ordinarios habento, ollisque contenti sunto.

Militem sine voluntate Ordinum in Provincias atque urbes ne ducunto.

Absque permissu Ordinum pretium monetarum nunquam variianto.

Nec obedientem & noxium civem mulctâ, vinculis, verberibusque coërcento: ni magistratus judicaßit, interogaßitue.

Reum cuiuscunque criminis à Iudice condemnatum ex Provincijs ad alia suppliciorum loca ne educunto.

Salus populi suprema lex esto.

Quod si quis Princeps migraßit, si vi, iniuria, fraude statum Reipub. turbaßit, Ordines atque cives omnes morem illi recusanto, à fide & jurejurando immunes sunto, Præfectum Principis loco constituunto, dum ad meliorem mentem leniusue imperium ille redierit.

Et si quæ sunt aliæ leges hujusmodi, quibus hactenus diu multùmque floruerat Belgij libertas. Iam videte quęso & considerate, Principes, quę dixi dicturusque sum de violento iniquissimoque imperio Regis Philippi, quàm illud ex aduerso non libertati modò nostræ; sed ipsi adeò Iustitiæ repugnet: Quanquam non sit necesse multa argumenta, vt ostendam, quod jam dudùm probaui, Philippum leges Belgij violasse & voluisse totum Belgium mera Tyrannide opplere, quùm ex interceptis litteris Alanæ, legati Philippi

legati Philippi Regis id manifeſtè certòque cognoſcere unuſquiſque potuerit, qui ſcripſerat è Gallia ad Principem Parmenſem Belgij Gubernatricem,certum deliberatumq. eſſe Regi ſuo,abrogare,reſcindere omnia privilegia Belgarum; atque illum hanc legem Belgis ferre, ne alia lex ulla valeat, quàm quæ illius imperio illiuſq. conſilio lata eſſet. Ac proindè Pontificis autoritatem imploravit, ut hic illi juris iurandi fidem abrogaret, & ſacramentum, quod de obſeruandis legibus Belgicis præſtiterat, vti hujus vanæ licentiæ ventis poſtea ſe totum daret in vaſtum Oceanum Hiſpanicæ Tyrannidis, quoad tecta ſpecie quadam Romanæ Religionis & ſanctitatis apud bonos Principes & omnes terrarum populos lateret tanta crudelitas ac Tyrannis. O iniuſtitiam prædicandam, indignumque imperio Principem & imprudentiſſimum. Quid enim imprudentius atque inconſideratius in imperij negotio fieri ab illo potuit,quàm velle ſe liberari fide & jurejurando ſubditis ſuis dato? Ita rerum ignarus eſt Philippus, ut non intelligat quàm arcta ſit coniunctio animorum, voluntatum, conſiliorumque omnium inter illum & ſubditos illius per mutuam fidem juriſque jurandi religionem contracta? quæ ſint legum & fidei vincula,quæ colligant & vinciunt munera officiaq. omnium Principum, ſenatuſque & ſubditorum, domini & vaſalli? Quibus enim de cauſſis vaſallus feudo excidit,jiſdem dominum proprietate illius privari ius eſt: Huic vaſallus nec fidem aut obſequium præſtare cogitur,ſi ipſi fidem & jura feudi vaſallo recuſarit.Dicebat olim Domitius Orator,*Cur ego te habeam Principem quùm tu me non habes Senatorem?* Et non inſcitè Lucius Craſſus, *Ego te conſulem putem, quum tu me non putas Senatorem?* Cur non &

C nos

nos pariter dicamus una voce; *Regem Philippum non agnoscimus, qui nos suos ciues non agnoscit; sed pro inimicis & hostibus habet.* Quarè ipsi Philippo hæc eius perfidia noxę cedit, dum hoc agit, vt Ordines simul etiam liberet sua fide & jurisiurandi lege, ut illum non amplius Principem habere & obseruare; sed ut Tyrannum, ut communis Patrię hostem rejicere & detestari jure queant; Vt enim quidam morbo aut sensus stupore suavitatem cibi non sentiunt, Ita dum tanta malitia licentiæque libido & cupiditas Philippum aliosque Tyrannos inuasit, non vident, non considerant, quid illis ipsis in his flagitiosis iniusti imperij studijs utile quid inutile factu sit; sed naturæ quadam immanitate feruntur & rapiuntur ad quælibet scelera atque flagitia. Quanquam quo animo, qua voluntate, quo adfectu potuisti, Philippe, à legibus nostris tantùm abhorrere & discedere, ut earum caussa fidem tuam, quam omnes boni Principes sacram sanctamque habere & tanquam omnis Iustitiæ fundamentum conseruare solent, turpiter violares, infringeres & abijceres? An eæ iniustæ erant & præter rationem æquitatemque constitutæ? aut dignitati tuæ majestatique Hispanicæ quicquam derogabant? Atqui Cæsares, Reges, Principes, majores tui, & haud dubiè majores te & dignitate imperij & laudum rerumque gestarum splendore atque præstantia eas sibi ipsis tulerant & præscripserant; illas quidem justissimas & optimo Principe dignas, quibus universa salus omnium Belgarum nixa fixaque esset, omnis felicitas & diuturnitas Reipub. nostræ constituta fundataque maneret, ad quas magnus ille Cęsar pater tuus, cęteriq. omnes tui antecessores multò evigilarunt acrius omni studio & cura, quàm tu Philippe, adea-

ad earum everſionem, perniciemque totius Reipub. Tyrannide & violentia tua contendis: Intelligebant enim optimi Principes, quod tu & omnes Tyranni negare & inficiari ſoletis, proprium munus bonorum Principum eſſe, ſemper meminiſſe, non ſolùm quantùm ſibi commiſſum, ſed quatenus permiſſum ſit: Et perpetuò recordari ſe gerere perſonam totius Reip. debereque ejus dignitatem ſalutemque ſuſtinere: ſeruare leges, jura tueri cogitare preclarum illud dictum planèque regium Regis Theodahadis, dicentis, *Quùm omnia poſsimus, ſola credimus licere nobis laudanda.* Propterea Antigonus tertius Rex Macedonum civitatibus ſuis ſcribebat, ut, ſi quid fortè per epiſtolam vel per reſcriptum imperaret atque ediceret, quod preter earum leges eſſe videretur, ei non parerent; ſed ſe ignorantia quadam atque errore deliquiſſe cenſerent. Magnum & preclarum Regem, qui ipſe quum audiret dicentem fortè quempiam omnia nullo habito diſcrimine honeſta & juſta eſſe Regibus, non minus egregiè quàm prudenter adiunxit, *Imo Barbarorum Regibus, Nobis verò ſola honeſta pro honeſtis, ſola juſta pro juſtis ſunt:* Similiter Themiſtocles Simonidi roganti uti ſententiam in judicio iniuſtam ſuo commodo ferre vellet, *Neque tu,* inquit, *poëta bonus eſſes, ſi præter numerum caneres, Neque ego Princeps bonus, ſi contra leges quicquam ſtatuerem.* Vides te, Philippe, in huiuſmodi factis, rebuſque à te geſtis omnibus coargui ab ethnicis & profanis Regibus, qui Chriſtianus; & quidem Catholicus haberi vis? conuinci te ab hujuſmodi teſtibus, qui naturæ ductu ferebantur ad æquitatem juſtitiamque retinendam? te urgeri omnium confeſſione, ut ipſe fatearis te Tyrannidi ſtuduiſſe ac ſtudere? Atque ut ad alia nunc progrediar,

ne hoc quidem Tyrannidis argumentum prætermittendum est, quòd ex eo tempore, quo primùm Philippus Rempub. Belgarum procurare cœpit, peregrè voluerit Comitia Ordinum haberi; eos sæpè prohibuerit à consilijs, distraxerit, turbaverit, quùm de publico bono, uti mos habebat, in Comitijs acturi essent: Est enim senatus ille legum, totiusque Reipub. custos, præses, propugnator collocatus, portus & perfugium oppressorum. Cui hoc negotium datum, uti curet ne quid omnino Respub. detrimenti capiat: Hunc Philippus coïre noluit, statuitque capiendum sibi aliud esse consilium: illo senatu se sua consilia ac Tyrannidem gerere non posse. Didicerat enim hoc à Tarquinio Superbo, qui in Romano imperio hunc morem consuetudinemque de omnibus rebus senatum consulendi à majoribus traditam penitus sustulerat, domesticis autem consilijs Rempub. administrabat: Et postea Iul. Cæsar quùm oppressa Repub. perpetuam Dictaturam sibi vendicasset, collegia vetuit, quæ deinde Augustus reductâ ad pacem quietemque Repub. commodo publico restituit: Eademque Nero insignis Tyrannus iterum prohibuit sub sui imperij initijs. Nam Philippus non conuentus & concilia modò Ordinum; sed illa etiam nobilium civiumque omnium collegia, cœtus, congressus, societatesq. odio habuit, disturbavit, & disiunxit; is, qui omnium bonarum legum & morum; atque illius imprimis gravissimi Ordinis senatorij quasi parens bonus aut tutor fidelis esse debebat. Quarè si vobis, Principes, res in Belgio à Philippo, perniciosè gestas enarrare pergam, manifestè illum videbitis iniquissimum & minimè ferendum imperium concupivisse, & ad hæc consilia fuisse animi ambitione atque extremo

tremo in Belgas odio inductum. Scio me in rebus celebratiſsimis ſermone omnium verſari, eaque quæ dico, notiora omnibus eſſe, quàm ut mea unius lingua aut mente capi queant: Notabo tamen ſingulares res, Etſi nullo modo poterit oratio mea ſatiſfacere veſtræ ſcientiæ. Etenim nullum mihi videtur majus in terris flagitium, ſcelusue indignius unquam auditumque fuiſſe, quàm illud Philippi fuit, quo conatus eſt non diſiungere quidem aut diſſipare ſolùm; ſed occidere, trucidare nobiliſſimum quémque ex hoc Ordine publici conſilij, Tùm, quùm illi, uti paullò antè dixi, Novennales ſuppetias magno ſuo beneficio, majore autem illius ſtudio & adfectu tribuiſſent; Tùm verò etiam, quùm primùm arcano conſilio ille conſtituiſſet omnes Belgas ad internecionem delere, quicumque apud ſe ſuoſque nefarios noſtrarum rerum actionumque indagatores incidiſſent in ſuſpicionem mutatæ Religionis.

Nam, ne hoc ſilentio prætercam, priuſquàm Philippus Ordines rebellionis & Læſæ Majeſtatis accuſaſſet, Dux Albanus, quùm de pace Gallica ageretur, Henrico ſecundo Galliarum Regi expoſuit cujusmodi eſſent illa Phil. Regis conſilia de necandis non modò nobilibus ac primarijs viris; ſed omnibus denique ſubditis ſuis quicumque ſuſpecti reſtauratæ reſtitutæq; eReligionis purioris haberentur; Occidere, mactare voluit Philippus per ſeditionem aliquam ciuilem tot millia hominum, qui ne verbo quidem eum unquam læſerant; Imo qui illius imperio ſumma cum benevolentia ſummaque cum obſeruantia ſemper lubentiſſimè paruerant: quibus ille vix annum à diſceſſu Cæſaris imperare & præeſse cęperat, vt, ſi ex eo tempore, & ab hoc crudeli initio ſuæ Tyrannidis curſum tenere potuiſset, jam

 dudùm

dudùm omnes nostro sanguine sepulti obrutique fuissemus: Hæc ita esse, Principes, quis vestrûm de rei veritate dubitet, quùm minimè dubitarit is, quem dixi, Rex Franciæ, hoc sceleratissimum facinus impijs Philippi consilijs susceptum fuisse, Principi Orangio indicare, tum, quum ille cæteriq. Principes pacem Passaviensem pro Philippo Rege transigerent: Neque Religionis caussa Philippum talia instituisse arbitremini, Principes: Cui religio erat viuum aspicere quenquam hominem, qui omnia illius consilia non probaret: Cui religio non erat occidere tot millia civium innocentissimorum, ut eadem opera omnes etiam Belgij nobiles & magnates necarentur: Cui denique religio non fuit bello Maurorum centum nobilissimos mercatores Granatenses in vincula conijcere, & per seditionem nocturnam omnes jugulare atque occidere; non suspectæ Religionis caussa, (Nam semper Romanâ vixerant) sed ob pecuniam & ingentes illorum divitias: quùm ex illis qui minimæ condicionis facultatisq. esset, haberet in ære & pecuniâ quinquaginta millia aureorum Hispanicorum, quæ Philippus statim suo fisco & ærario addixit. Atque hęc de ipso Rege, Philippo capite & architecto malorum omnium, cursim dicta sunt: Nunc ad illa tempora veniamus, quę ipsum ex his locis in Hispaniam profectum exceperunt. Tristia tempora & multis cladibus funesta! quorum memoria optimo cuique ac Patriæ amantissimo horrorem meritò incutiat. Tantumne Iberis, Mauris atque Semimauris in nos juris fuisse, ut qui res, fortunas, coniuges, liberos, vitamque nostram pro Deo Opt. Max. & pro Rege nostro profundere parati eramus, nullo merito nostro rebelles subitò, impij atque hæretici declararemur: ac

post

post multas vexationes iniuriasque, miseri non ab uno aliquo Myrmillone, neque unico ictu prostrati, sed infinitis confecti vulneribus ægrè precariam animam inter infensos hostes traheremus? Age verò videamus ordine gladiatores istos, pro ut illos nobis temporis series ostenderit, quos Rex Philippus ad Belgij præfecturam misit ex Hispania sua, ut ij nobis afferrent, non curandi periculosissimi vulneris civilis, sed illius refricandi & augendi potius exitiosa medicamenta ex isto fraudium & malitiarum narthecio. Si enim verum est, quod Politici ajunt, ingenium Principis cognosci ex moribus & natura suorum amicorum, & eorum quos ad consilia sua ministeriaq. adhibet; Videamus profectò qualis sit Hispaniarum Rex, ex ijs, qui ab ipso fuerunt missi in Belgium Præfecti.

Quùm igitur Pilippus magna jam fundamenta crudelis imperij jecisset, in Hispaniam redire constituit, vt tanquam illo inscio & absente per hujusmodi administros Belgæ quiduis paterentur.

Et primùm MARGARETA PRINCEPS PARMENSIS Reipub. nostræ præfuit, mulier callida, & avida Hispanicæ Tyrannidis, quæ augebat quotidiè varijs querelis & accusationibus Regis odium: Cui ille adiunxerat consiliorum omnium socium, & tanquam fidelem hujus itineris comitem, Cardinalem Granuellanum, ingenio hominem longè magis peruerso, fraudulento, turbido. Hi duo, Principes & architecti tantorum motuum, Hoc totum civile bellum natum, conflatum, susceptum istorum duorum opera est; Et ut Helena Trojanis, sic hi duo Reipub. nostræ caussa belli, caussa pestis atque exitij fuerunt: Nam quod Philippo antea vehementiore quodam

rigore

rigore violentiaque efficere difficile fuerat, hoc illi per dolos, per insidias, per cuniculos elaborarunt. Illi primùm, quùm nihil viderent esse, quod magis sua instituta promovere posset, quàm per speciem quandam Religionis quidlibet agere præter leges & privilegia nostra, Episcopos, novo consilio & præter morem Belgij, constituerunt, qui in maximis præcipuisque urbibus erant tanquam speculatores quidam publicarum & privatarum rerum collocati, qui quid quisque ageret, quid institueret prodebant, qui suspectos neglectæ Romanæ Religionis statim ad carceres; indè ad atrocissima supplicia mortemque rapiebant, bona eorundem & facultates omnes sibi & fisco adjudicabant: Quò fiebat, ut per hanc occasionem ij maximè tollerentur è medio, qui Reipub. operam dare, & Hispanorum indignis conatibus libertatem publicam & leges præferre videbantur. Hoc erat sanctum Philippi & Hispanorum institutum, hæc Religio, hæc sancta Inquisitio: quæ sceleribus & latrocinijs suis nomina indiderant, quæ nunquam antea in Belgio nec audita nec usurpata fuerant, quæ, ut ignis aquæ contrarius est, sic legibus nostris repugnabant: Quùm per eas ad Religionem vi & morte coërceri nemo debeat: quùm per hæc sanguinolenta judicia ipsi vindices Patriæ nostræ, falso crimine, cum uxoribus, cum liberis ad publica supplicia adducti fuerint. Quod idem Tarquinius Superbus & Tyrannus in simili causa studiosè peregit: cujus ille mores & res gestas videtur non tantùm accuratè observare, sed etiam imitatione consequi: Hic enim, uti sui metum cuique injiceret, cognitiones criminum capitalium sine consiliis per se solus exercere, eoque prętextu occidere, in exilium agere, ac bonis

multare

multare solebat eos, quos suspectos & inuisos habebat, & undè prædam aliquam sperabat. Hæc & talia patrare in Belgio Philippus, cæterique illi maximorum scelerum & insidiarum auctores cupiebant, quùm nihil utilius, nihilq; aptius esse judicassent ad tegenda facinora sua; retegendas autem omnes actiones & consilia unjuscujusque nostrûm publica & privata, quàm si hanc novam Religionis habendæ tuendæque curam magno studio suscepisse viderentur. Nulla enim res deterior, nullum incommodum aut detrimentum majus certiusve hominibus solet evenire, quàm quod specie magni alicujus boni utilitatisq. conciliatur. Sed priusquàm persequar ostendere, quantùm repugnarint, quantùmque derogarint privilegijs & publicæ saluti nostræ, inquisitionis istæ leges & statuta, fatebor ingenuè Imperatorem quidem ipsum anteà multorum consilijs persuasum, voluisse Hispanicæ & crudelissimę Inquisitionis malum admittere in Belgium, voluisse aliquot novas & serveriores leges constituere de Religionis negotio: Verùm quùm videret hæc effici sine maxima Reipub. nostræ mutatione, & detrimento non posse, atque intellexisset ea omnia nostris legibus contraria, aduersaque esse, destitit ab incæpto consilio optimus parens, & conseruator Patriæ nostræ; salubribus autem Ordinum consilijs rem omnem infectam reliquit: quùm hi sæpius demonstrassent, quarè illa citra legum & privilegiorum nostrorum noxam exitiumque statui non posset. Vt, quantum studium, quæ cura fuerit huic optimo Principi nostro seruandi potius, & procurandi publici boni, quàm nocendi, non nemo manifestè cognoscat. At Philippus mortuo Imperatore hæc prima instituta, consiliaque Inquisitionis

 jam

jam dudùm omissa abiectaque tanquam præsens aliquod suarum fraudium & insidiarum fundamentum, ita statim in medium retulit & adornavit, ut uno impetu totum nostræ Reipub. statum velle novis, & perniciosissimis suis legibus subuertere videretur: Ille contemptis Ordinum nostrorum consilijs, rationibus, rogationibus, spretisque legibus nostris ità fieri voluit atque imperavit; Vt primum novem Episcopi crearentur maximarum urbium: Hi imminuto multorum Abbatum reditu, labefactatis abrogatisque legibus & privilegijs majorum gentium, atque imprimis Cameracensis & Leodicensis, Episcoporum, magnificentius & splendidius viverent: Preterea his singulis à consilijs adiungerentur novem alij hujus ordinis & ingenij homines, Canonici: Ex illis verò tres potissimùm exquirerentur viri austeriores & crudeliores, qui Inquisitioni sedulam, assiduamque operam impenderent. Et, quod longè est pejus, longèque indignius nostra libertate, isti Episcopi non tantùm interessent Comitijs Ordinum, sed in ijsdem suffragij quoque prærogativam haberent: Ita possent facilè hi turbatores quietis tranquillitatisque Belgicæ, optimis & saluberrimis legibus consilijsque Ordinum contradicere, ijsque tantùm derogare, quantùm Philippo Regi visum esset: possent etiam indicare Hispanis, hostibus nostrę patriæ, quicquid deliberarent Ordines: Neque enim ea mente & voluntate Philippi constituti fuerant, & admissi ad hæc Comitia, ut quæcumque salutaria consilia haberentur, ea illi probarent, vel, si quid ipsi possent statuere & suadere, quod è republicâ foret, id communis boni salutisque caussa facerent: sed ut per illos Philippus turbaret consensum nostrorum Ordinum, unanimemque

memque consiliorum voluntatem,& alia consilia submi-
nistraret, quæ suæ Tyrannidi potissimùm servirent. Iam
igitur satis intelligitis, Serenissimi Principes, quapropter
hoc novum Philippi institutum refugere & detestari Or-
dines debuerint, & quomodo illud legibus institutisque
nostris repugnarit: Quanquam vel eo solùm nomine ijs-
dem prorsus aduersum fuerit,quòd,quià exteri quique,tùm
Hispani, tùm Itali hoc instituto in Episcopos eligi statui-
que poterant,videbamus,audiebamus quotidiè in Comi-
tijs consilijsq. nostris colluviem istam peregrinorum ho-
minum,longèque alienorum à gente & natura Belgarum,
quod ne fiat unquam in Belgio,legibus nostris ità cautum
prohibitumque esse paullò antè diximus; ut Principibus
nostris non liceat ullum peregrinum ad munera publica
consiliaque adhibere. hoc astu,& dolo Philippus studebat
ingerere in Rempub. contrarias leges,nostras abolere,suas
substituere, novum sibi senatum habere in consessu Ordi-
num:siquidem istorum consilijs & opera ad Tyrannidem
suam uti non poterat. Cæterùm nolo præterire crude-
litatem & rigorem illum incredibilem novi hujus insti-
tuti, quem quotidiè exercebant tres isti Inquisitores: &
ostendam, quarè præterea hæc Inquisitio legibus nostris
privilegijsque aduersetur. Videbas quotidiè tres illos Iudi-
ces Infernales secretum à reliquis magistratibus urbium,
Provinciarumque tribunal exercere: contemptâ publicâ
magistratus autoritate; nouâ judiciorum formâ reos pro-
sequi, accusare, condemnare: nullum,ne vel exiguum ali-
quod defensionis genus his concedere: nullam provoca-
tionem ad magistratus superiores permittere: per se suo
solius judicio animique adfectu grassari per inaudita &

 insolita

insolita supplicia, in corpora, vitamque tantorum, hominum, qui vel per somnum sibi in mentem venerant violasse aut neglexisse Religionem, vel quos per conscelera-tissimas fraudes, & deceptiones ipsi induxerant, & pellexerant in hanc suspicionem mutatæ Religionis. Nam solebant quotidiè subornare & emittere bibliopolas cum libellis scriptisque suspectæ Religionis, ad nobiles, & proceres Provinciarum; ut, si hæc emissent, statim illi tanquam hæreseos, falsæque Religionis rei accusarentur & condemnarentur: Haud secus quàm ut de Hyæna, sævo illo & crudelissimo animali accepimus, quod, ut homines, pastoresque pecorum è sylvis & latebris ad se alliciat ac vocet, posteaque devoret, suo solet ejulatu eorumdem voces & clamores imitari. Hoccine est, Illustrissimi Principes, Religione pietateque ad Tyrannidem non abuti? Hoccine est statum Reipub. non mutare, aliena à legibus præterque auctoritatem Ordinum in eâ non innouare quæ Philippo visa fuerunt? Hoccine est noxium civem mulcta, vinculis, verberibusque non coërcere præter leges patrias, prçterque autoritatem magistratus? Hoccine est denique reum judicio contra leges consuetudinesque urbium, aut publicæ Curiæ non prosequi, cuique se defendendi potestatem liberam non denegare? Si interea dandum est Philippo ac Pontifici, quòd sanè inficior, Religionis mutatæ caussa tantam crudelitatem sævitiamque exercendam fuisse in Belgio: Si negandum est, quod infiniti adfirmant, plurimos Belgas crudelissimè necatos fuisse, qui, præter Religionem Romanam, nullam aliam agnoscebant, quique ignorabant, qua de caussa mortis condemnati essent, quum nihil unquàm in istas Inquisitionis leges commisissent.

Sed

Sed quia in hoc argumento, Principes, querelæ omnes &, accusationes Philippi aduersus nos institutæ maximè versantur, ut se non tantùm hanc Inquisitionis institutionem: verùm etiam hoc diuturnum bellum, incendia, cædes, ad hæreseos euersionem, ad curam, defensionemq. Romanæ Religionis, tanquàm præsentem medicinam adhibere profiteatur; attendite diligenter quæ paullò fusius hac de re dicturus sum, ex quibus satis apertè intelligetis, quanta illius malitia, quis astus, quæ simulationes, quæ hypocrises lateant in illo Catholicæ Religionis nomine, & quàm cautè & callidè sua Religione abutatur Philippus. Scitis olim labenti imperio Romano, Cæsares sibi ipsis usurpasse & in titulis nomen, & in rebus gerendis auctoritatem dignitatemque maximorum Pontificum: Nunc verò videtis Philippum, ad augendum stabiliendumque imperium suum, remis velisque conniti, ut, si non vanum & inane nomen atque titulum Romani Pontificis sibi adscribat: at profectò voluntatem, auctoritatemque illius sua voluntate, consensu, studijsque omnibus circumscribat atque determinet: Vt, quod olim gravissimus, longèque præclarissimus Poëta Virgilius dixit, Augustum Cæsarem cum Deo divisum imperium habuisse, id nos veriùs de Philippo dicemus, Hunc cum Pontificis Romani magno illo imperio suum ita arctè strictèque coniunxisse, sua consilia & voluntatem, illius consensu & suffragijs ità firmasse & stabilivisse, vt quicquid ille velit, hic approbet, permittat, jubeat: & dicas potestatem illam, dignitatemque Romani Pontificis nihil aliud re vera esse, quàm Oraculum quoddam Delphicum, quod Philippizet. Appetat enim regna aliena Philippus, copiosa, opulenta, sibiq. apposita: indicet, scribat Pontifici

ac Senatui isti Cardinalitio; Religionis violatæ aut neglectæ caussa velitis, jubeatis, uti Rex Galliæ, vel Regina Angliæ in Regnis suis non sint, Belgarum privilegia & leges euertantur, illi supplicijs enecentur, bona eorum occupantis, id est mea sint: Annuet statim magnus ille Iupiter, &, tanquam virgulâ diuinâ, roganti Philippo horum omnium possessionem porriget: Atque hæc satis æqua caussa belli violentiæque exercendæ, & inuadendi vicina atque opulentissima regna vestra, & jura nostra illis videtur. Nam negare, aut recusare Pontificem & Cardinales Philippo id posse arbitramini, quùm ea lege creati sint plerique Cardinales, ut Philippi consilijs ac petitionibus suffragari, ijsque nunquàm, vel raro contradicere debeant? Vera dico, Principes, & ipsi scitis hęc ità esse: Philippum non commendare modò verbis, sed deligere ipsum sibi hujusmodi viros in numerum illius Senatus Pontificij, qui ipsius imperium, conatus, juuare suis consilijs, atque operâ spondeant: Illum infinita muneta; ne dicam annua stipendia in multos Cardinales conferre: Illum Pontifici sæpè, & Cardinalibus minari offensiones & iras suas; palàm dictitare, se alios antistites Romanæ Religionis requirere, si, quod ipse ad Tyrannidem suam constituendam deposcit, illi detrectent. Vult enim recondi & abscondi Pontificio ac Religioso nomine omnia sua scelera, inuasiones, extorsiones, cędes, Tyrannidem, & edicto, suffragioque Romani Pontificis probari: quippe cui nefas sit quenquam contradicere, quùm illius tanta sit auctoritas atque dignitas, ut omnis Christianæ Reipub. felicitas, omnium hominum salus, vita, libertas, aræ, foci, bona, fortunæ, illius sanctitati, fidei, potestatique commissa creditaque esse videantur. Sixtus

quinctus,& Gregorius quartusdecimus Pontifices, ex Mausoleo Trajano bruta illa proscriptionum fulmina ejecerant in caput, regnum, possessionesque omnes Regis Franciæ, postulante has futuri belli caussas Philippo: cujus insidias & fraudes quùm postea Sixtus quinctus Pontifex cordatior intellexisset, revocavit proscriptionem, odia, inimicitiasque; adeòque huic Galliç Regi contra Philippum multùm favere visus est, quod illi non inuidiam modò, & extremum odium Hispanorum omnium, sed extremum etiam diem conscivit. Et ante biennium curaverat Philippus per hunc Pontificem, veniam dari delictorum omnibus Christianis hominibus, per aliquot annorum millia, si pro pace Gallicana per horam unam atque alteram flexis genibus, ad aras templorum Deum precarentur: Nec tamen pudebat interea prohibere, vetare, interdicere, ne Pontifex audiret legationes Cardinalis Gondij, Marchionis Pisani, Ducisque Niversij, pacis Gallicanæ caussa institutas: jubere autem, atq. imperare, vt Legatus suus Româ tanquam hostis subitò discederet, simulatque isti legati ob pacem ad Vrbem venire permitterentur. Verùm quod tandem fuit illud Philippi facinus, & consceleratissimum consilium, quo nuper ex tot tantisque præteritis insidijs, & tectis in Galliam coniurationibus, se in apertum latrocinium, fœdissimumq. parricidium conjecit? quùm illius & reliquorum coniuratorum consilijs, & operâ subornaretur sacrificulus, qui religiosa veste indutus, amico & familiari vultu, sine ulla ira aut perturbatione, nullo metu perterritus, cultellum defigeret in corpus magni Regis Franciç, quùm tamen is adfinis esset Regis Philippi: Atque hoc tam horribile scelus Parasiti Hispanici specioso nomine appella-

runt,

runt, *Ictum cælo datum*: Homicida vero iste, & latro Regij capitis insuper etiam in numerum sanctorum relatus est: illius adfines, & propinqui ex puluere & sordibus educti, & ad titulos honoresque Cardinalitios Philippi commendatione & opera provecti sunt. Ita illa labes, & flamma Christiani orbis suum illud pestiferum & funestum imperium, quod æquitate humana tueri non potest, fucata Christianæ Religionis, & Catholici nominis specie solet defendere. Sed dicam bona venia, Principes, nec calumniandi studio, sed pietatis, veritatisq. profitendæ animo exponam vobis, quanta scelera, parricidia, libidines, vitæ etiam illius privatæ inhæreant, quæ omnia Catholico, & Religioso nomine inuoluta, pro sanctis, pijsque factis habentur. Vt filium ac legitimum successorem tantis Regnis suis relinqueret, potuit sancta, & pia licentia crudelissimè occidere filiam & sororem Regum Galliæ, uxorem suam legitimam & propriam, atque ejus loco postea neptem suam, cui ille avunculus erat, in uxorem ducere: Licuit præterea Philippo per Pontificem, sancto scilicet instituto, occidere filium suum, Principem Hispaniæ Carolum, quòd libertati Belgicæ ac legibus nostris favere, quòd mortem occisionesque multorum principum virorum non omnino probare videretur, quòd has Provincias suas esse, sibique muneri datas in sacratissimi lavacri celebratione diceret: Licuit etiam Philippo duas uxores, Reginam Portugallensem, & Dominam Isabellam Osoriam uno eodemque vinculo matrimonij habere. Et quæ nota domesticæ turpitudinis non inusta vitæ illius est; quod privatarum rerum dedecus non hæret in fama? quæ ille omnia venerabili & pio Catholici nominis præsidio armare solet: Ille alios ad pieta-

tem,

tem, ad Religionis cultum vocare, cogere, coërcere? Ille pro suis Religionibus bella suscipere contra omnium Religiones? Ille totius Galliæ, Angliæ, Belgij, atque universi Orbis bello, supplicijsque inauditis & crudelissimis suas religiones expiare potest, qui eas ipse tantis sceleribus contaminat? Quod si igitur jam satis intelligitis, Principes, Philippum nihil de Religione Romana conseruanda aut colenda unquam decernere, quod non sub specie quadam pietatis, ad defensionem scelerum suorum, ad iniusti & ambitiosi sui imperij propagandi & dilatandi occasiones conferat, Quomodo tandem existimatis, Belgas ejusmodi crudelitatem longius ferre, atque perpeti potuisse, qua omnes, cujuscumque condicionis aut dignitatis viri essent; ipsique adeò primates & nobilissimi quique, tanquam animantia sermonis ac rationis expertia, ob falsas & iniustas Religionis prætermissæ accusationes quotidiè mactabantur, cum applausu & gaudio omnium Hispanorum; vt priuilegia, ut leges nostræ, utq. libertas ipsa interiret, & periret cum eorum vita, qui hæc defendere & conseruare contendebant? Hæc ferenda nobis Tyrannis erat, Principes? Hæc Religio habenda? Hic fucus pietatis cum interitu libertatis & vitæ nostræ seruandus & probandus? Quapropter ipse tandem aliquando necessitas, salusq. omnium postulabat, ut in his gravissimis casibus, Ordines opem laboranti Reipub. ferre inciperent, resisterentque crudelissimis inceptis Barbarorum hominum. Neque verò adhuc de vi, de armis, de bello cogitant: sed patientes iniuriarum supra quàm cuiquam credibile est, rationis & juris viam ineunt, summaq. cum modestia per libellos supplices Parmensem rogant, obtestantur, si Rempub. saluam esse velit, ut omittat novum, &

incredibilem hujus Inquisitionis rigorem, & remittat aliquantùm ab illa extrema sævitia suppliciorum. At hîc contemnuntur, cum conuitijs & calumnijs repelluntur, *Mendici* vocantur: Qui? ij mehercule, qui, propter libertatem publicam, propter jus Patriæ, id postulabant, quod summo jure debebatur: A quibus? ab ijs scilicet, qui nec dignitate generis, nec abundantia divitiarum multò superiores, at virtute animi, consilio, probitate, longè inferiores erant magnis illis viris, & Patriæ defensoribus: At subditi, inquis, erant? Quid tùm? an quis bonus unquàm Princeps sprevit, & contempsit orationes, petitionesque subditorum? Imo verò Rex Artaxerxes Mnemon, Cyri frater non tantùm omnibus, qui quicquam ab eo poscerent, lubentissimè vacabat, sed uxorem in via jubebat pilenti aulæa dimovere, ut posset ab ijs, qui vellent, commodè compellari: Titus Vespasianus dicebat, se diem amisisse, quùm in dies non adfecisset aliquem subditum beneficio. Sed concedamus hoc crimen execrabili, & pudendo fastui, superbiæque Hispanicæ: Consideremus quanto potius discrimine laborarit Respub. quùm nec diuturna patientia, nec preces modestissimæ Ordinum mitigarent tantam libidinem atque licentiam. Nam instant hi ipsi optimi libertatis cives, & proceres: ferè singulos Hispanos, quicumque inter eos aliqua autoritate emineret, accedunt, indicant ijs adflictum Reipub. statum, orant, uti ipsi velint Parmensem, Regemque consilijs ac litteris edocere, quàm turbidus civilium dissensionum nimbus maximas calamitates minetur florentissimæ Reip. nisi is clementia aliqua moderetur tantæ sævitiæ & sanguinis effusioni, tot tantisque exilijs, & proscriptionibus. Sed quùm tandem hoc etiam modo nihil

agerent,

agerent, ad ipsum Regem mittunt legatum, Comitem Egmondanum, qui & litteris Ordinum & verbis exponat Regi, quo pacto se Respub. habeat: Cui Rex coràm verbis promittit, addicitque, facturum se uti omnia salua sint, & ex voto omnium Belgarum: litteris verò huic ipsi Legato datis, longè crudeliora Ordinibus minitatur. Postea verò, quùm Cæsar Maximilianus II. & omnes S. Imperij Principes, provocati & rogari à Belgis ad hoc beneficium, pro ipsis apud Philippum Regem, & Hispanos, de pace sarcienda firmandaque agerent; respondetur ijs, uti proprias res curent; Regem scire quemadmodum subditis suis imperare debeat. Omittamus hæc levia, loquamur potius ea, quæ robustioris improbitatis sunt: si tamen leve est, tanto cum fastu responsare Imperatori, spernere auctoritatem, commendationesque tantorum Principum: si leve est Principem virum, legatum populi Belgici contemnere, vanisque promissis lactare. Qúum intera Ordines vident augeri, & in immensum excrescere crudelissima Philippi imperia, rogant Parmensem, ut illius voluntate auctoritateque secundò ad Regem mittantur Legati; mittantur autem Marchio Bergensis, & Dominus Montignyus: ut illi quoque tentent orationibus precibusque delinire, & commovere tantum crudelis animi stuporem, qui Regem penitus oppresserat; At quid fit Legatis? an, uti mos est, honore aut munere aliquo adficiuntur? an illis respondetur? an conceditur quod petebant? aut, si illud ipsum aliquo jure negari poterat, an honestè tamen dimittuntur? Quid? Marchio veneno tollitur, Montignyus Mottam Medinam abducitur, supplicioque publico capitis adficitur. Occiduntur Legati populi Belgici, Occiduntur viri illustres, optimi

 Patriæ

Patriæ cives: Neque jam amplius jura civilia Rerumpub. sed naturę leges, Gentium jura infringuntur; & convelluntur ab Hispanis. Quid est quòd plura loquar? quòd demonstrare pergam, cur justa & pia sint arma nostra contra Philippum? quandoquidem hoc unum scelus, hoc flagitium dignissimum profectò sit, ut non modò nos ipsos bello defendamus, sed ipsum illum immanem Tyrannum opprimamus aliquandò in suis illis Hispaniæ regnis: Hæc enim consuetudo, hoc jus belli universis mundi populis, ab ipsa natura, ab ipso Deo immortali concessum esse videtur. Legatis populi Romani si aliqua ex parte violatus esset, nisi fuisset publicè satisfactum, ei civitati à Romanis bellum indici solebat. Quòd enim eorum Legati erant appellati superbiús, Corinthum everterunt; Et Legatis suis Fidenis occisis, jubente id facinus Laërte Tolumnio, Rege Vejentum, statuas in Rostris posuerunt; statimque bello infestissimo adflixerunt urbem, populumque Vejentum. Iidem Tarentinos calamitosissimo bello sub imperij sui jugum redegerunt, quum Legatos suos contempsissent paullò lascivius. Sed transimus ante pedes posita, & alia longè remota sumimus. Quòd enim nostra ętate Fregosius, & Rinco, Legati Regis Francorum occisi sint, connivente, vel annuente potius ad immane facinus Imperatore, tota penè Europa bello conflagravit. Romani enim suo olim exemplo, factoque prudentissimo ostenderant, quid in isto detestando scelere Imperatorem facere oportuisset, Quùm illi Manlium, & Minutium, & posteà etiam Fabium, atque Apronium, vinctos hostibus traderent, quòd paullò levius violassent eorum Legatos, sicuti cavetur fieri jure Feciali. Atque hoc jus Legatorum cùm ho-

 minum

minum præſidio munitum, tùm etiam Divino jure vallatum eſſe ſacræ litteræ, monumentaq. atteſtantur: Nam certò ſcio neminem Principem, majore cum ſeveritate vindicaſſe mortem, vel iniuriam ſuis Legatis illatam, quàm qua Rex, & Divinus Dei vates Dauid, Hannonem Regem Ammonitarum ultus eſt, quùm ad infamię notam, ipſius Legatis barbam, ungues, veſteſque præſcidiſſet: Quanta, Deus bone, ſupplicia? quantæ cædes, quàm atroces, quàm inauditæ hujus ſceleris cauſſa editæ? Sed dies me deficiet, & ut Aulus Varius, qui eſt habitus judex durior, dicere ſolebat, quùm datis teſtibus, alij tamen citarentur, aut hoc teſtium ſatis eſt, aut neſcio quid ſatis ſit: ſic à me ſatis exemplorum dictum eſt, ut probem; quàm indignum Principe & quovis homine ſit, publicum Legatum occidere, dignumque ſit huiuſmodi ſcelus bello & morte ulciſci: Tale enim Legati nomen eſſe debet, quod non modò inter ſociorum jura, ſed etiam inter hoſtium tela incolume verſetur: Id tamen ſi quando contigit, ut Barbari quidam homines, atque Principes, neceſſitate, vel aliqua cauſſa alia in hęc conſilia inducti Legato ſuorum hoſtium occiderint, hoc clàm & per tectas fraudes fieri curarunt: At Philippus, hic immanis totius Europę Tyrannus (neque enim amplius me continere poſſim, quin ita illum appellem) Philippus Legatum ſubditi, non hoſtilis populi, publicâ judicum ſententiâ condemnari, palàm à carnifice obtruncari juſſit, ob eam cauſſam, quod ad eum veniſſet cum ſupplicatione pro ſalute Patriæ, cum legatione Belgarum. Hunc Belgæ Principem amare, diligere, obſeruare potuerunt? Hujus imperijs obſequi voluerunt? Quid? Illi nihilominus, tanquàm obliti omnium iniuriarum, & quoſi liè,

 & ſum-

& summa cum expectatione desiderabant illius aduentum, illiusque præsentiam maximo desiderio concupiebant: Nam per litteras sæpius, & per legatos aliquoties id à Rege seriò postulatum fuit, ut ipse aliquandò rediret in Belgium, ipse videret qua voluntate, quo animo paratus quisque esset ad justa illius, & honesta imperia suscipienda & seruanda, ipse restitueret & constitueret, si quæ Præfectorum severitate, vel malevolentia minus rectè tractari potuerant, ipsus denique sua modestia & benivolentia restauraret, & in meliorem ordinem reponeret, si quæ suorum subditorum negligentia & incuria concidissent, præterque voluntatem suam accidissent: Et tandem huc usque nostri Ordines Regem suis precibus commovisse semel atque iterùm crediti sunt, vt se in Belgium reversurum, & hæc omnia facturum sit pollicitus. Tum verò quanta lętitia perfusi omnium animi? quanto studio, & voluntate Ordines expectarunt Regem & Principem suum? quantæ pompæ & apparatus nobilium omnium fuere? quanta alacritas & gaudium universæ plebis? Et sumptus istos infinitos & immensos quis recenseat, quos universa Respublica mirâ liberalitate, & maximo animi adfectu, lubenterque profudit, in instruendis & adornandis duabus classibus; ut unâ earum persona ipsius Regis, Regijque comites, ministri & milites veherentur: eaque in Hispania jam dudum omnibus rebus copiosè referta & parata in ancoris stabat, ad nutum arbitriumque Regis: altera verò in Zelandia expedita, ut Regi obuiam progrederetur ad majorem tutelam & pompam, expectabat, quoad primum ille naves conscendisset. Tantum fuit omnium Belgarum in Regem studium, tanta benevolentia, tamque singularis

in illum

in illum voluntas, vt licet tot malis & iniurijs, illius imperio exagitati, tot tantisque Reipub. periculis, illius jussu & mandato turbati consternatique fuissent: tamen illum videre & adspicere in Patria, in Repub. sua, illum excipere, amplecti ulnis suorum beneficiorum magnoperè desiderarint, quem quotidiè absentes omni obsequio colebant. Exposui ferè, uti potui, quæ in Principis Margaretæ præfecturâ gesta sunt. Nunc de DVCE ALBANO pauca etiam erunt dicenda. De quo primùm hoc dicam, quòd, quemadmodum de Hannibale Carthaginiense proditum est memoriæ, quòd is puer adhuc novem annorum, ad aram patri suo jurarit, se semper hostem fore Romanis: ita hic Albanus à natura genitus videbatur, atque educatus in odium, perniciemque nostram. Hic enim non ut alij, velut Prorex, vel Præfectus quidam in Belgium venit, sed tanquam hostis, cum armata manu fines nostros ingressus est, cum ingenti exercitu Hispanorum, aliorumque militum veteranorum, evocato è Regnis & præsidijs Siciliæ, Neapolis, & Mediolani: Cui Rex in mandatis dederat, uti strenuè pergeret turbare, & inuertere omnem Reip. nostrę ordinem: clàm & palàm occidere, quicumque suo imperio obstaret: trucidare eos, qui tantillùm negligerent Romanam Religionem. Hunc Philippus præfectum, & cum hujusmodi imperio gubernatorem Belgio præfecerat, quantumuis etiam is Regi nulla sanguinis affinitate coniunctus esset, qualem leges nostræ pręfectum requirunt: Hunc Belgæ maximo cum honore & dignitate, maxima cum obseruantia, & obsequio exceperunt, ad ciuitates suas, & Rempub. admiserunt, quùm à Rege, à Principe suo hujus curæ atque tutelæ se commissos traditosque esse intelligerent.

Sed

Sed ut primum Albanus Belgij urbes est ingressus, paratus deijcere nos in omnem casum humanum, in quo nomen poni solet calamitatis, longè alia ratione voluntatem, imperiumque Regis procurare cæpit: Statim ille omnes magnates, proceres atque nobiles proscripsit, dispulit, ejecit ex universis Belgij Provincijs, qui vel in libello supplice nomina dederant, vel se in illius consilij, de defendenda libertate Patrię, societatem, tanquam in equum Trojanum cum principibus viris includi passi fuerant. Et licet Margareta Parmense imperante, infinita hominum multitudo per Episcopos & nouas leges, Religionis caussa, igne, furcis, aqua, gladio perijsset: tamen ea via & modus non est illi visus sat benè constitutus, quin alius haberi posset, quo plures occiderentur. Itaque alium Senatum instituit, qui præsset condemnandis & mortis supplicio adficiendis omnibus ijs, qui Religionis & rebellionis suspecti viderentur, Hoc vocabant proprio nomine, *Sanguinis consilium*: Quo quanquam adèo per omnium jugula & vitam grassaretur, ut totum penè Belgium brevi velle videretur implere sanguine innocentissimorum hominum: tamen satiari non potuit crudelissimus Albani animus, nec restingui illa diuturna sanguinis sitis: Nam nondum sat sanguinis humani effusum existimabat, quùm octodecim millia hominum interijssent, quos se gloriabatur solis vinculis, verberibus, gladijs, atq. omni supplico carnificum excruciatos necavisse: Vt sanè opiner ego Albanum, Felicis nomen sibi parare crudelitate voluisse, dum eam sibi tanto honori & laudi tribuit, quanto L. Sullam in Triumuiratu sibi vendicasse legimus, quòd quatuor legiones aduersarum partium, quæ se illius fidei in publica villa dederant, jussisset obtruncari; aliaque

aliaque ejusmodi crudelia & atrocia facta edidisset. Sed inter res præclarè Albani auspicijs aut ductu gestas, de quibus tantùm gloriatur, illud potisimùm celebrat, quòd in duos magnates, Comitem Egmondanum, & Hornanum, aliosque nonnullos illustris familiæ nobiles, falso rebellionis crimine condemnatos, gladium carnificis Bruxellis stringi curaverit: Quæ tùm supplicia quàm acerba Patriæ? quàm gravia bonis omnibus? Hæc autem quæcumque loquor, ac deinceps loquar de Albano, aut quovis alio Præfecto Belgij, ita habete Principes, ut nihil eos instituisse, nihilque ab ijs factum esse existimetis, cujus rei non modò conscium Philippum, sed autorem non habuerint: Ibant enim, & redibant quotidiè ex Hispania, & Belgio ultrò citròque tabellarij, & nuncij horum consiliorum omnium: Et nisi Regis voluntate autoritateque hæc omna facta gestaque fuissent ab his Præfectis & consiliarijs, non adfecisset sanè eos majore honore, dignitate, & munere; tanquam in rei benè gestæ laudem, postquàm eos ex hisce Provincijs ad se vocauit; Cardinalem Granuellanum, Viceregem Neapoli constituit: Albanum Portugalliæ Regno præfecit, & tanquam patrem suum observavit: Vt ipsum Albanum fateri certò sciam, sui Philippi iussu imperioque exegisse se per vim atque arma iniquisima, à nobis tributa decimarum & vigesimarum: Vbi non tantùm à consensu Ordinum, sed verò ab ipsis legibus & ratione discesit, quùm quicumque hisce exactionibus suis opponeret verbum aliquod libertatis, atque legum Reipub. eos statim mulcta & morte coërceret. Nam illud inscio quidem suo Philippo suæ solius autoritati concesit, quòd consulem Amsterodamensem, istis suis iniustisimis tributis aliquid

obmussitantem emunxerit mulcta aureorum bis mille quingentorum: Sed hoc ipsum fatetur Albanus esse in suis fraudibus, veniemus ad splendidiora. Crudelitatem quęso homines, vel, ut dicam veriùs, efferatissimæ belluæ attendite. Gustaverat jàm antè civilem sanguinem Albanus, quem postea avebat plenis etiam faucibus haurire, & huic libidini suæ destinaverat septendecim primorum Bruxellæ civium jugula, quos ille cives non aliam ob caussam, nisi quod istis iniquissimis exactionibus vel verbo restitissent, una nocte strangulari omnes jusserat: Et videte quantum studium, cogitationes, tempus poneret Albanus in supplicijs exquirendis & ordinandis, quùm ille tanquam bonus carnificum magister dictaret, quæ potissimùm supplicijs seruirent instrumenta, quomodo aptari illa & componi vellet: dixerat enim magistro Carolo carnifici, uti paratas haberet septemdecim cordas, strangulandis istis, quos dixi, civibus: haberet totidem scalas, decem & duodecim pedum longitudine, de nocte id facinus exequeretur: quanquam ab hoc supplicio destiterit Albanus, quùm rebus omnibus jam constitutis, militibusque ad tutelam rei & securitatem paratis, superueniret tabellarius nunciatum, à nostris hominibus Brilam urbem recuperatam esse. Haud multò post, tanquam in hostili agro versaretur, crudelissima bella exercuit, præcipuas urbes obsidione cinxit, inuasit, calamitosissimis incendijs, deprædationibus, horrendis cædibus vastavit, evertit & exstirpavit: Non pacta, condicionesque ullæ, quibus pleræque urbes fideiussius traditæ sunt, illum avertere potuerunt à crudelissimis latrocinijs, & inauditis sceleribus. Quùm Nardenum urbem cepisset, primùm quadringenti

dringenti cives è domibus in curiam evocati, tanquam in loco publico audituri, quod bona fide pepegerant cum hoste, vitam & bona salua fore, omnes interfecti sunt; Inde milites Hispani effusi in omnes libidines, & latrocinia: mulieres, viduæ, virgines honestissimæ constupratæ primum, deinde interfectæ: pueri, infantes innocentissimi, qui ejulatu atque lacrymis commovere rabiem crudelitatis debuerant, hastis excepti, divulsi, dissectique fuerunt: Quæ profectò omnia tam horrenda, tamque indigna extiterunt, ut in dies adhuc omnes gentes exhorrescant ad hujus rei memoriam. Ecquæ tandem est illa inhumanitas, quæ feritas, qua Harlemum, aliasque urbes oppresit, & sanguine civili opplevit? Adeste Phalarides, accurrite Busyrides, Sullæ, Nerones, Domitiani, Caligulæ: Adspicite, miramini, obstupescite sęvitiam Albani: Annon illius magna crudelitas & vis erat, cujus nullum membrum flagitio aut scelere vacabat, lingua fraudis & perfidiæ plena, manus cruentæ, pedes celeres ad exitium & interitum Reip. quæ honestè nominari nequeunt, inhonestissima? Sed ne fortè ex multis rebus gestis Albani, rem unam pulcherrimam transiliat oratio, Quem potes recordari in vita tibi, Albane, illuxisse diem lętiorem, quàm quùm occisis per insolita & exquisita supplicia, tormentaque tot millibus innocentissimorum hominum, iniecto jam omnibus Belgis maximo Tyrannidis tuæ metu, disipato concursu omnium nobilium cum Principe Orangio, trans Mosam flumen, Antvverpiam redijsti, & statuam illam tibi ipse erexisti, monumentum Tyrannidis tuæ, omniumque Hispanorum? Arrogantiam hominis & insolentiam, quæso, cognoscite, Principes: Statuam sibi posuit Al-

 banus

banus in medio castri Antvverpiensis, formâ quidem ejusmodi, uti erectus ille pedibus conculcaret, atque contereret terga Ordinum, populique Belgici ad terram prostrati: Has sibi statuas, hęc tropheą ipsus nemine decernente erigi insanus victor curat. Quid erat reliquum, nisi ut Triumphum semper se dignum ageret? vt sedens in paludamento sanguine civili tincto veheretur: vt publicus minister coronam recenti cruore madentem, stillantemque porrigeret: ducerentur vincti ante currum pupilli, & viduæ Belgarum: præferrentur in spiculis infantium corpuscula, & capita tot innocentissimorum hominum: ostenderentur simulacra incendiorum, depopulationum, vastationum, atrocissimarum cædium & occisionum; Currus verò Triumphalis ageretur per cadauera nostrorum Ordinum, ac Patrum Patriæ: Deinde sequerentur hunc insignem Imperatorem, tot millia lictorum, carnificum, tortorum, sicariorum, cum strictis gladijs, virgis, funibus, fustibus, vinculis, & tormentis. His ergo tot iniurijs & calamitatibus provocati omnium Provinciarum Ordines, ea, qua dixi, animi fortitudine, & consensu decreverant profundere & vitam, & facultates, possessionesque omnes, pro vindicanda salute libertateque communi Belgarum: Tametsi, ut sapientem & bonum quemque civem semper decet, initia belli civilis inuitum suscipere, extrema non lubenter persequi; ità illi ægrè admodum, & coactè arma sumpserunt: quippe qui videbant nullam aliam viam superesse, ad effugiendam ignominiosissimam mortem, seruitutemque detestabilem Hispanorum; Non litteris, non precibus, non legationibus suis: Non tuis, Imperator, Non vestris, potentissimi & serenissimi Principes, intercessionibus

bus ullum locum dari, tantum sola arma reliqua esse, quibus à suis ceruicibus possent seruile jugum deijcere. Vt si cui igitur naviganti, quem prædones insequuntur, quis dixerit, eijce te de navi, presto est qui excipiat vel Delphinus, ut Arionem Methymnæum: vel equi illi Neptunij, qui aliquando per undas currus suspensos rapuisse dicuntur, excipient te, & quo velis perferent, omnem omittat timorem: Sic urgentibus tot asperis & infinitis malis, Ordines Deo freti confugiunt ad arma, in ijsq. ponunt solam spem recuperandę libertatis: quam statim ab initio augere & excitare cæpit, summum illud & cęleste Numen, quùm & Brilam cepissent & Vlissingam, aliaque Belgij propugnacula, & præclara cum animi magni virtute rem gessissent, ut jam sedatiore nisu Hispani progredi in illo Tyrannidis suæ stadio inciperent; atque adeò subornarent nonnullos, qui à se Belgis pacem promitterent, si eam ipsi vellent supplices à Rege deposcere. Ità nostri, quòd labefactari Patriam bello nefario viderent, concordiæ & compositionis auctores esse non destiterunt. Vtinam verò illa Ordinum de pace consilia nunquam cogitata fuissent, sed eorum de perpetuo potius bello Hispanis inferendo, animi omnium consensissent! Respublica staret, hostis jam suis flagitijs, fraude, infamia concidisset: Tamen, quùm adhuc superessent in animis nostrorum hominum nonnulli igniculi, sui in Regem, in Principem suæ Reipub. adfectus & benevolentiæ, ipsi summa cum modestia, & humanitate postularunt æquissimas pacis condiciones, quas se perpetuò seruaturos addixerant Hispani: sed id falsa simulataque fide receperant, ut videlicet tantùm à labore, & opere militari respirarent, posteaque majore vi arma exercerent.

 Nam

Nam eodem anno iterùm totius Belgij percursatio à crudelissimo hoste secuta, in oppida misera militum reductio, in urbibus auri, argenti, bonorumq. omnium ab optimis civibus direptio: Antvverpia verò tota, ità miserè crudeliterque vastatur, diripitur, ut hujus unius cladis, & cædis historia in nostris annalibus, justo libro describatur: Leida secundùm obsessa maximo cum periculo & noxa fortissimorum civium: Tentatum deinde Trajectum, urbs ad Rhenum vasta & potens, consimili, ac pari crudelitate, qua paulò antè Antvverpia. Itaque gens nostra, quæ cum magno præteritarum calamitatum dolore præsentem coniungebat, crudelem dominatum diutius ferre noluit, redijtq. ad primam belli virtutem: recepit aliquot oppida, & signum omnibus ostendit ad benè de Reip. sperandum: Sed Hispani secundò fraudulentam manum inijciunt huic spei nostræ, rursusq. Belgis pacem offerunt: In quam eos facilè inducunt, quùm jam dudum optimus quisq. detestaretur hujus belli clades, atque molestias, & pristinæ quietis recordatione haud difficilè moueretur ad ejusmodi pacis consilia, quæ omni simulatione, & dolo carere crederentur: Vt enim quìsque est vir optimus, ita difficilè alios esse improbos suspicatur. Ergò Maximiliani secundi Imperatoris intercessione Bredæ statuitur nova pax, cujus Hispanis idem fuit initium, idemq. finis: Illi enim interea bellum restaurabant, & designabant oculis ad cædem, unumquemque nostrûm: atq. hoc ipso anno bello inuadunt urbes Buranum, Lerodamum, Oudevvatram, obsident Zirxzæam, redeunt denique ad vastationes & incendia agrorum, ad supplicia atrocissima civium. Hæc autem omnia aliaque multa evenerunt regente & administrante Rempublicam

REQUISENIO, quem, revocato ex his Provincijs Albano, Rex peridoneum dignumque judicaverat, ut & imperio illius, & rebus, quas paullò antè enarravi, ab illo gestis meritò succederet: Tametsi in primos hujus Præfecti conatus & studia, per varias Tyrannidis Hispanicæ artes quasi quadrigis acta, transuersa incurrerit misera & inopinata mors: Vt quę iccircò per hunc Rex Hispaniæ perficere non poterat; ea novis & indignis fraudibus, insidijsque Hieronymi à Rhoda posteà experiretur, Qui statim à morte Requisenij, à Rege Ordinum consilio est adhibitus, ut unanimi cum ipsis conspiratione gereret Rempub. & castigaret, compesceretque gravissimos tumultus seditionesq. Hispanorum militum, qui Alostum, Trajectum ad Mosam, Antvverpiam, reliquasque urbes istis inauditis cædibus, incendijs, ac depopulationibus vastaverant; Et quidem eò fuerat redacta res, vt populatores illi hoc nomine tanquam seditiosi., & hostes statim proclamati & proscripti sint: Sed haud multò post Hieronymus à Rhoda Hispanicis fraudibus caput seditiosorum factus, utitur sigillo Regio, seseque, spretis Ordinibus, Gubernatoris loco palàm haberi cupit. Hac perfidia magnoperè commoti & offensi Ordines, sese Principi Orangio, & Hollandis, Zelandisque unanimes jungunt, Hispanos omnes solò Belgico eijciendos decernunt, ijsque bello atque armis perpetuò, fortiterque resistendum esse: Nec interea suum in Regem officium negligunt, imo verò sæpius, & obnixà illum precantur, uti Hispanos populatores evocet è Belgio, puniat ob hujusmodi crudelitatem & insolentiam, qua maximas præcipuasque urbes Belgij adflixerant. Quid fit? Rex Hieronymum collaudat, gratam sibi fuisse operam

ipsius.

ipsius testatur; promittit autem illi ceterisque Hispanis honores, præmiaque digna factis, Ex quibus certò constare potuit, hæc omnia Regis primùm consilio & consensu instituta, gestaque fuisse. Igitur quùm nihil Rex hac via effici; à Belgis verò etiam fraudes suas intelligi, serioque bellum adornari videret, aliam viam ineundam ratus, pro pelle leonina vulpinam induit; Pacem proponit: Accipiunt eam Ordines bona fide, neque cogitant alium latere anguem Hispanicæ perfidiæ in ista herba: Nam hæc pax solennis habebatur, tantoque jure jurando Principis Ioannis Austriaci postea superuenientis confirmata, & tanta prudentia nostrorum Ordinum determinata fuit, ut tum denique libertati per viros fortissimos, omnes viderentur, & jam omnem civilis belli luctum quisque abstergeret. Hæc fuit pax illa pactioque Gandavensis, de qua nunc pauca dicam, dum IOANNIS AVSTRIACI, quem Rex ad Belgij præfecturam id temporis ex Hispania ablegaverat, facta recensebo, vosque rogabo, Serenissimi Principes, uti me deinceps loquentem benevolis animis audire pergatis, & cognoscere penitus, quapropter à nostris hanc pacem violatam esse Hispani falsò criminentur, quod ego gravissimum crimen esse judico. Nam quùm præ ceteris hujus Pacis legibus, hæc una maximi ponderis esset & momenti, ut Austriacus non admitteret ad consilia sua Hispanos vel exteros, & quorum operâ constabat Provincias peruenisse in extrema exitia, ille contrà tales vocavit ad se, ac recepit in aulam, in conclavia sua. Nam præter Baptistam Taxim, insignem speculatorem nostrarum rerum, qui, quùm paullò antè Duci Albano fuisset à secretis, statim arcanis consilijs Austriaci non admotus tantùm, sed etiam præ-

fectus

fectus est, Et præter Octavium Gonzagam, hominem Italum; etiam insuper Escovedum adscivit, callidũ illud fraudium Hispanicarũ ingenium: Sed & Belgas aliquot his adiunxit; eos nimirùm, qui aliqua ex parte autores & fautores fuerant tantarum calamitatum, inuisos Patriæ suæ, & bonis omnibus; Barlemontium, Meganum, Hiergium, Hojonũ, Hautepennum, Assonuillium, aliasq. Patriæ pestes, quæ istá legem à Lentulo, Catilina, Cassioque constitutam, suis sententijs, factisq. probaverant & confirmaverant, uti omnes qui salua Rep. salui esse vellent, in hostium numero haberentur. Istorum igitur opera & consilio statim initio hujus pacis, Gandavum ipsum diripuissent Hispani, nisi eos prohibuissent salutaria Ordinũ nostrorum consilia & auxilia. Austriacus uerò haud diu continuit odia sua in Belgas, & inimicitias, quin sacramentũ illud sanctissimum facilè deponeret ex animo, quo ad sacra Evangelia, coràm Episcopo Buscoducensi, & Nuncio Pontificis receperat, acturum se cum militibus omnibus, qui quatuordecim millium numero in Provincijs hærebant, de stipendio, quod illis debebatur, ut deinde omnes dimitterentur, quemadmodũ erat in pactis & condicionibus constitutæ pacis: Ille enim nova & majora militibus promittit à Rege stipendia, honores, præmia, & sceleratissima consilia agitat cum Frunsbergio, & Fuggero ducibus Germanorum militum, quæ partim ad exitum posteà perduxit, partim à nostris impeditus exequi non potuit. Sed quò facilus hæc omnia perspicere possitis, rem gestam vobis paullò pressius explicabo: Nam in his duabus potissimum condicionibus; In obseruatione Romanæ Religionis, & legitima justaq. Regi obedientia præstanda, versabatur omnis pacis compositio: Quæ qui-

dem quùm Ordines se præstituros sanctè jurarent, id simul etiam concessum illis fuit; ut quæ primò statim initio rerũ mutari in Repub. & reduci ad has pacis compositiones minus possent, ea exactius fierent, & præficerentur proximis Ordinum Comitijs. Austriacus verò, cujus animus, per malas & tectas artes violandæ pacis disiderio, gerendique belli cupiditate flagrabat, neglectis istis condicionibus & promissis, statim redit ad eas querelas, quas tanquàm velũ aliquod Philippus & superiores Præfecti omnes suis in Rempub. sceleribus prætenderant, de neglecta Religione Romana ab Hollandis & Zelandis, deque prætermissis hoc modo Regijs mandatis: Hanc ille incudem diem noctemque tundere, compellare, & fatigare Ordines, postulare ut omnes unà secum civilia arma sumant contra Hollandiam, Zelandiam, & Principem Orangium, Pręfectum harum Provinciarum, & eximium iniqui dominatus Hispanici depulsorem: cujus in Remp. universam magna exstabant beneficia: Hoc enim consilio Austriacus duo magna suis institutis commoda, atque usus spectabat; Vt & Provinciæ per intestina bella exhaurirentur bonis & facultatibus, & eas ipse postea proprio bello attritas, commodè omnes opprimeret. Quùm igitur ad istas querelas, tanquã ad saxa quadam tempestate delatus, perpetuò adhęresceret, Ordines respondent, præstare, & esse ex usu Reipub. ut res per amicas conuentiones in Comitijs transigatur, & mutetur quicquid sit de quo queratur Austriacus: Quod ipsum si persuasissent, in has miserias civilis belli nunquã incidissemus: Quid enim magis contra Remp. est, & contra omnem naturam humanam, quàm quæ lites ratione & jure decidi queant, eas armis & bello decernere? Archidamus nõ

Chri-

Christianæ quidem, sed longè prudentissimę gravissimęq. gentis Rex, adfirmabat nefas esse in eum arma sumere, qui paratus esset jure caussam agere: Et Romani non statim ad arma conuolabant, si quę iniuria aut vis illata ijs fuisset, sed primum mittebant *Clarigatum*; id est, res raptas clarè repetitum. Sed quam ego nuper vidi, quam obseruavi utilissimam & summa cum prudentia constitutam consuetudinem Venetorum? Enimuerò illi ne privatos quidem felicissimæ suę Reip. nobiles patiuntur de minimis iniurijs inter se contendere, aut odia & inimicitias fovere, sed eos in senatū suum vocant, precibus, monitis rogant, hortātur, uti se omnes Sancti Marci (quod illi suæ Reip. nomen indiderunt) filios esse meminerint, fratres & cives tantæ libertatis & felicissimi imperij: indignum esse ijs alere privatas simultates & dissidia, quę postea in publica conuerti queant, summo cum periculo Reipub. Quæ profectò consuetudo in publicis potissimùm negotijs valere, atque in omni benè constituta Repub. locū obtinere debebat: Ita enim non videremus urbes urbibus unius sæpè provinciæ vel Reipub. nobiles nobilibus ultrò citròque bella, clades, eversiones, incendia minari, vimque inferre. Quarè, ut ad id, undè digressi sumus, revertamur, quùm duo sint genera decertandi, Vnum per disceptationem, Alterum per vim: quùmque illud proprium sit hominis, alterum belluarū: & omnino fugiendū sit posterius, si uti liceat superiore; Ordines sanè bono & saluberrimo consilio, tantas quæstiones ratione potius & colloquijs tractari, quàm bello & civili sauguine augeri maluisse sentiendum est: Ille contrà statim publica voce queritur de omnium Ordinum globo, rebelles omnes proclamat: & jam non amplius ex insidijs, sed

apertè & palàm elaborat, agitatq. cum Germanis militibus consilia Reip. perniciocissima, quę jam dudùm occultata, tùm demùm apertius tractare cæpit, quẽadmodum res ea omnis postea Ordinibus constitit ex pluribus litteris, quæ tabellarijs excussę fuerant. Pleraq. autẽ quotidiè oculis perspiciebant; Primùm quum universam aulã familiamque, & socios consiliorũ transferre in Montẽ Hannoniæ urbẽ validisimã & suis coniurationibus opportunã, eamque urbẽ firmare præsidijs militum voluit. Pręterea quum fraudibus occupare castrum Antvverpiẽse adeoq. inuadere ausus est Namurcũ & Carolomontiũ urbes munitisimas, easq. munire vigilijs suorũ militum: & quum postea tentavit ex insidijs urbẽ Bruxellensẽ capere. Vti jam multis illius & firmisimis præsidijs obsessæ & oppressæ præcipuæ civitates essent, & jã cõmovere se omninò contra Remp. inciperet, aliaq. permulta fierent ejus suasu & cõsilio, qui Sacramenti sui ratione auctor esse debebat, vt milites ex omni parte arma ponerẽt, & ex Provincijs subitò discederẽt: Quæ quum Ordines manifestè cernerent, judicarentq. illud tendere in perniciẽ Reip. manendũ sibi statuebãt quasi in vigilia quadã senatoria, nec à Repub. deijciebãt oculos ex eo tẽpore, quo primùm ille omnia agere instituit. Itaq. summo cum obsequio & modestia, nulla adhuc animi perturbatione cõmoti mittebant Marollæum & Brusum ad Austriacum, cum hac Legatione, vt satisfactionẽ illorum, innocentiamque proponerent, illosq. expurgarent ab omni suspicione, quam malitiosè ab ipso simulari certò sciebant: vt pręterea iterarent fidem datam illi per Pactiones Gandavenses: Promitterent, Ordines esse diligentisimè inquisituros & rigidè animaduersuros in istos sicarios & coniuratores, quos in

vitam

vitam suam cõspirasse, seque ob id Namurcum concessisse dicebat: offerrent illi præter eos satellites, quos habebat ad tutelã corporis, alios trecentos lectißimos gravis armaturæ milites, eosdemq. omnes Belgas, quę res nemini ante illum præfecto obtigerat: Verum nihil actum hisce supplicationibus, nihil modestia, nihilq. rationibus effectum est; Imò verò non tenebat istam perditã audaciã Austriacus, quin in hac legatione liberrimè significaret Marollæo, & jactaret se jam certò sibi polliceri urbẽ Antvverpiensem, nec dubitare quin sit ea ad suum arbitrium & imperiũ reducta redactaque: Militẽ & pecunias non deesse sibi, parata se habere omnia ad bellũ gerendum, & conciliandã sibi majorẽ autoritatẽ, imperiumque, quàm sibi ab Ordinibus pactione Gandavensi concessum addictùmq. fuisset: Placere etiam sibi ut Legatus hæc omnia Ordinibus renunciaret, nihilq. eos cælaret, quod ad hoc suum consiliũ, voluntatẽque pertinere intellexisset. Res certa est, & jã olim nota; nullis ut testibus in hac re opus sit. Etsi verò miserum est id negare non posse, quod sit turpißimum confiteri, tamen ne ipsos quidem Hispanos (impudentes aliàs plus quàm credi possit) hoc unquã negaturos puto. Scripserat quoq. ad Trolongium, aliosq. conscios & socios suarum fraudium & insidiarum, se bona civium Antvverpiensium quasi Cimbricã prędã dono & rapinæ militibus dare: Iamq. milites, tanquã infensißimi hostes, diu noctuque vagabantur per urbẽ, exigebãt civibus quæcunq. vellent: plerique autẽ honestiores cives abire ex urbe & exulare incipiebant; & ipsa adeò mercatorũ navigatio conquiescere. Hæc omnia quanquã magna & manifesta essent hostilis animi indicia: tamẽ moderatè ferebantur ab Ordinibus, & profectò pertulissent, nisi

 adhuc

adhuc clarius & plenius constitisset, quàm exitiosa quàmque calamitosa facinora moliretur Austriacus. Vt enim is, qui primo adspectu inanimum quiddam sensuq. vacuum se putat cernere, post autem signis certioribus quale sit id, de quo dubitaverat, incipit suspicari, Sic Ordines ex ijs omnibus quæ viderant, intelligebant facilè Principem fovere animo & consilijs aliquod odium Reip. perniciosum: sed quale illud esset, & quatenus profundere illud constituisset, postea ex litteris illius aliorumque apertè judicarunt. Nam in Vasconia fuerant excussæ tabellarijs complures epistolę: Duæ videlicet ipsius Austriaci Principis ad Regē una, ejusdem ad Antonium Perets caput suorū consiliorum: quinque prętcrea Escovedi ad Regem, Ex quibus Ordines certò cognoscere poterant monstra ali, tectaque agitari consilia: misceri magna dissidia in Belgio inter civitates, interq. nobiles, quaque occasione id fieret, & quantum id conferret Tyrannidi & Inquisitioni ex decreto Hispanico introducendis stabiliendisq. seriò postulari à Rege militem, arma & omnem belli apparatum. Agnoscite, Illustres Principes, tecta illius hominis consilia, audite verba, quibus in litteris ijs, quas paullò antè interceptas dixi, ad Regem usus est; *Quandoquidem hoc corpus ita malè adfectum est, vt aliter curari nequeat, quàm sectione eorum membrorum, quæ male se habent, videndum omnino est, vti hac occasione oblata utaris.* Adiungebat autē Escovedum reliqua fusius, tanquā bonum suæ mentis interpretem scribere, quę ipse nolebat indicare: Is audaciæ & proditionis satelles atque minister erat, cui Escovedi nomē à natura & moribus datum fuisse arbitror, quod fraudibus miseros Belgas inescaret: is hęc scribebat ad Regem, quæ illum Austriacus scribere voluerat; Fieri omnino non posse,

uti

uti ulla ratione & modo Belgæ se submitterent meræ absolutæque obedientiæ, & voluntati Regis, nisi primùm igne & sanguine coacti fractique essent, atque ideò militibus & armis opus esse, remque bello conficiendam: Tum verò tanquã bonus quidam Tyrannidis Hispanicæ architectus significabat, non esse perpetuò adhibendã eam severitatẽ & crudelitatẽ, qua Albanus & Requisenius abusi fuerant: sed majore cum dolo & simulatione circumueniendos Belgas esse. Nam ut in navigando tempestati obsequi artis est, etiã si portum tenere nequeas: quùm verò id possis mutata velificatione assequi, stultũ est eum tenere cum periculo cursum, quem cœperis, potius quàm eo commutato, quò velis tandem peruenire: Sic ille existimabat remittendũ esse aliquid à primo Hispanorum furore atque rabie, simulata fide & promissis agendum esse: ita fore vti Princeps Ioannis rẽ felicissimè gereret, qui incredibili esset tẽperantia, animoque inter ambitionem sęvitiamq. moderato: Suadebat autem suo & Principis sui consilio, ut primùm Angliæ regnũ bello occuparetur, quo fieret uti Provinciæ Belgarũ nullo negotio superarentur. Præterea quas Austriacus litteras dederat ad Antoniũ Perets singularẽ amicum suum, ijs scribebat se eo animo & ingenio à natura comparatum esse, ut quietus in otio viuere, & jura pacis tractare nequiret: nec verò etiã ferre suum illud ingenium posse, ut se legibus & priuilegijs Belgarum totum submitteret, velle potius se armis Regi parare merum aliquod, & omnibus numeris absolutum in Belgas imperium. Quod si igitur nondum satis cernitis, Principem Austriacum violasse primùm hanc pacem Gandavensem, quùm res ipsa tot tàm claris argumentis signisque luceat, recordamini, per Deum immortalem,

qui

qui fuerint illius sermones, quos ad Ordinum nostrorum legatos habuit in Marca Faminæ urbe. Quùm diceret se seruaturum hujus pacis condiciones, quoad illum initi fœderis pœniteret; hoc est, donec Ordines illius blanditijs, & simulata fictaq. lenitate consopitos aliquando conficeret, & cum illis opprimeret universam Remp. Nam mortuo postea Austriaco Rex Philippus id nobis certò eventurum fuisse apertè ostendebat, tùm, quùm per Dominum Sellęũ Mechliniæ Ordinibus significari & annunciari jusserat, se velle infringere has pacis leges, nolle se ijs longius teneri. Quam verò ob caussam? ob Romanã Religionẽ neglectã? Atqui nunquã illa majore studio, diligentiaq. culta fuerat; nunquã major nostrorum hominum zelus, ardor, contentio: jam recepti erant Ecclesiarum antistites: jã scholæ collegiaq. partim instituta, partim renovata atque aucta: nihil denique prætermittebatur, quod faceret ad obseruationem rituum & ceremoniarum Ecclesię Romanæ, adeò ut cum Italia, & cum ipsa Religionis illius primaria sede, & velut metropoli, Roma, Belgium nostrũ tùm posset contendere: Quod ne ipsum quidem qui à Papali latere ad nos missus fuerat, Nuncius diffiteri potuit: si quidem is ad Pontificem de hac re scribens, Mirari se, ajebat, & vehementissimè lætari, tanta cũ cura & pietate, Romanæ Religionis præcepta officiaq. à Belgis celebrari. Quis autem fuerit animus, quæ voluntas, quod studium nostrorũ Ordinum, ac Belgarum omnium in Regẽ, non est quod ostendamus, non est quod probemus eos nihil quicquã maluisse, quàm Regijs mandatis satisfacere, hisque morẽ gerere: Testantur id trophæa, arcus triumphales, pulcherrimiq apparatus, facti & adornati in Principis Ioannis honorẽ & aduentum: Qua verò

congra-

congratulatione omnium nobilium, quo applausu totius populi, quibus conuivijs atque epulis publicis exceptus sit ille, & quantã denique lætitiam populus Belgicus ad hujus pacis constitutionem totis theatris intulerit, omnes adhuc exteræ nationes cõmemorant, mirantur, obstupescunt, tãquã Belgæ in hoc Præfecto initium benè constitutæ Reip. inuenissent. Et quùm tu te introspicis, Iane Princeps, in cõscientiã tuam ipse, negare non potes, Belgas præstitisse eas condiciones pacis, quas præstare debebant, nunquã detrectasse imperia Regis, dummodò illa quàm Manliana non essent, nec æquitati, legibus ac privilegijs suis plurimùm derogarent. Sed ut rem unam proferã, quæ omnium admirationem superat, & quæ huic disputationi nostræ, tanquàm operi fastigium imponet; Fateri sanè debes, Ordines in se recepisse, ut Hollandos Zelandosq. bello, & vi cogerent ad pręstanda ea, quę tu requirebas, & statuebas fundamenta tuæ accusationis & querelæ, si primùm juris via ratione, & colloquijs eos inducere in hanc sententiam non possent; Quæ tu omnia spernebas, & abijciebas, ut hoc velum, hic solus prętextus tuis falsissimis accusationibus maneret, & hæc caussa probabilis videretur tuarũ coniurationum, quæ tamẽ nulla erat, neque esse potuit: quandoquidẽ inter omnes, non Belgas modo, sed quoscunq. exteros homines constat, qui tum ipsi rem omnẽ, uti gesta est viderunt, vel postea auditione acceperunt, Hollandos, Zelandosque omni officio & obsequio semper Regis imperia, tanquàm oracula quædã suscepisse & peregisse: Nunquàm verò defuisse fidei suæ atque obedientiæ, quã naturæ legib. debebant suis Principibus. Equidẽ hoc certè fateor, quod immortalibus, & maximis illorum laudibus voueo, dico,

 consecro,

conſecro, Hollandos & Zelandos, primos autores reliquis Provincijs fuiſſe aſſerẽdæ publicę libertatis: Cupio enim vt aliquandò ab illius improbi hominis ſceleribus ad veſtrã, viri prudentiſſimi, Ordines duarum Provinciarũ fortiſſimi, virtutẽ omnis mea conuertatur oratio; Hanc ego ſilentio prætercam? hanc cælẽm, quã quiſque ſolet crebris ſuis ſermonibus, & maximis veſtris laudib. uſurpare? Vos ſemper & conſtanti voluntate intolerabilẽ, & crudeliſſimã Inquiſitionis ſeruitutem recuſaſſe: In qua ſi juſſa, ſi autoritatem, ſi imperium Regis conſtitutum fuiſſe dicunt, atque huic vos cedere, vos obtemperare noluiſſe adfirmant. Eſt ſanè quod ſumma cum laude veſtra fateamini, vos hanc cauſſam præbuiſſe accuſationibus Auſtriaci, hujus culpæ vos reos eſſe, quùm quavis alia careatis, Eſt quod gloriemini, vos ſumma cum prudentia & cõſilio vobis caviſſe, ne unquàm his, vel quibuscumque alijs Hiſpanicis fraudibus, perfidia, inſidijs vobis imponeretur: Vos itaq. primùm ſummâ conſtantia, & animi magnitudine exarſiſſe ad liberandã duriſſima Tyrannide Remp. Vos reliquis Provincijs omnibus facẽ libertatis veſtræ prætuliſſe: diuturno hoc bello confici, mori, quiduis pati maluiſſe, quàm leges, jura, privilegia veſtra deſerere; Quod ut ita deinceps ac ſemper feliciterq. faciatis, Deũ, cujus ſolius ductu & beneficio tã præclara geritis, obnixè rogo atque obteſtor. Nunc redeo ad id unde deflexi, & veſtro Chriſtiani Principes, judicio, arbitrioq. offero & trado quæcumq. de rebus geſtis Auſtriaci in medium protuli, vos hęc cognoſcite, judicate, loquimini quid videatur. Quùm nihil ſit ab uniuerſis Ordinibus prætermiſſũ, quod ut facerent, lege & pacto receperãt: Hic verò Auſtriacus ex denis partibus noſtrarum pactionum, quibus ille omnibus

ſatisfa-

satisfacere debebat, ne unam quidem exactè pręstiterit, videtis quanta cum ęquitate partes istas susceperimus, susceptasque egerimus: Quùm enim cernerent Ordines, sibi sublatam esse omnem spem ac fidem de dimittendis tot Germanorum militum copijs: eos ipsos in urbibus, in Provinciarum faucibus collocatos esse: tenere Namurci & Carolomontij urbes castraq. munitissima, uti Austriacus per ea maximum, quē litteris à Rege postulauerat, exercitum in Belgium reciperet: Viderēt præterea militum omniū odia in se conuersa, eosque summo desiderio inhiare deprædationibus maximarum urbium, expectare modò exiguum aliquod signū à Principe, quo dato illi statim erumperent, sævirent in vitā, & bona facultatesq. Belgarum; Ipsum verò Austriacum, aliosque nefarios homines, Patriæ nostræ excidium palàm minitari: consciorum indicijs, manu, voce, litteris ipsis conuictos, se urbes inflāmare, nobilissimum, & optimum quemque civem trucidare, vastare Belgium, delere Rempub. consensisse; Quis esset qui ad salutē communem defendendam non excitaretur? quis esset qui dubitaret optimo consilio insidias Austriaci antevertere? quis tam inconsideratus & excors suam ipsius vitam noluisset armis & bello defendere, Quandoquidem vim vi à corpore, à vita sua ut propulsarēt, quacumque ope possent, & ratio doctis, & necessitas Barbaris, & mos gentibus, & feris natura ipsa præscripsit. Vos, magni & boni Principes, qui jura vestrorum Regnorum salua sana habetis, hoc facile cognoscitis, hoc scitis ità oportere: Quid autem dico vos hæc scire? sciunt omnes Hispani, nostri hostes ipsi ingenuè fatentur, & suo exemplo factisque ostendunt id juris fuisse & esse. Nam quùm Henricus Castellanus, homo nothus,

abauus hujus Philippi Regis, ejecerit è Regno Petrum, fratrem ſuum legitimum & hæredē, quod is Tyrannidi operam dare, quod præter leges & jura Regnum ſuum procurare videretur; Quumque idem Philippus Rex quibus cōdicionibus Hiſpaniæ, ijſdem quoque Belgij imperio ſucceſſerit, vt leges nimirum & jura ſeruaret, ſanctèque coleret, Cur non, ut Hiſpani Petrum, ita nos Philippum iniuſto & iniquo imperio ſubditos ſuos prementem, armis repellere & eijcere è noſtris provincijs perpetuò poſſimus?

Sed vereor, Principes, ne nimium veſtra patiētia abutar, & longius, quàm ut plura adiungere debeā, oratio progreſſa eſſe videatur: Tamen hoc etiā mihi concedatis oro, uti quæ poſt Ioannis Principis Auſtriaci imperiū Rex Philippus fictæ pacis fraudibus conatus eſt efficere, ea nunc paucis etiā perſequar, ut quare nulla nobis pax habenda ſit amplius, bellum autē perpetuum cum Philippo gerendum ſit, perſpiciatis. Sunt equidē nomina pacis dulcia, & ipſa res eſt ſalutaris: Sed inter pacem & ſeruitutē illam ficta pace obtectam multùm profectò intereſt. Pax eſt tranquilla libertas: Seruitus illa, vel quicunq. eſt illius metus, malorū omnium ſupremum. Talis fuit illa in quam poſtea Coloniæ inducti ſeductiq. Belgæ fuerunt, quùm Ordines per Legatos ſuos, & litteras iterùm vos veſtroſq. majores, omnes Chriſtianos Europę Principes rogaſſent, uti veſtra auctoritate & hortatu pacē illam firmaretis, & caveretis, ne Philippus nova inſidiarum ratione eā falleret: uti ſanè malitioſè eam fefellit. Nam non trahebant hoc tēpore moram Hiſpani, quin ſtatim Hannoniā & Arteſiam Provincias inducerent ad nova diſſidia, & defectionē à reliquis Provincijs, quibus illi hactenus pro libitu imperitarunt: Trajectum deinde ad Mo-

tam

ſam armis & vi expugnarunt: aliaſq. prẹterea urbes & Provincias partim vi, partim ampliſſimis promiſſis ad deditionem traducere conati ſunt. Donec tandẽ Vlyſſæum illud ingenium ALEXANDRI FARNESI Ducis Parmenſis ex Italia prodiret, qui tanquã verſutus quidam auceps omnes urbes Flandriæ & Brabãtiæ ſuaviſſimo ſuæ lenitatis & promiſſionum cantu irretiret. De quo Principe quùm multa mihi dicenda eſſent, hoc unũ nõ ſilebo; Quod, quanquam ille magna & præclara in rẽ Philippi geſſiſſet toto ſuę Præfecturæ tẽpore, tamen ambitus ſuſpicionẽ effugere nõ potuerit, eò quod magna lenitate & comitate in ſe cõuertiſſe omnium Belgarũ animos, perſpexiſſe autẽ & odio habuiſſe tantam Hiſpanorũ malitiã viſus eſſet: Quin adeò ob hanc cauſſam poſtea Philippus illi fungos iſtos præbuit edẽdos, quos Agrippina Claudio Cæſari probaverat, ut eorundem virtute & efficacia in numerũ Deorum ſe referri pateretur. Sed quę tandẽ illa pax fuit, quę velut novum aliquod aſtrũ ex iſto Hiſpanicarum fraudium cælo nobis adfulſit, hortante nos ad eam Duce illo Parmenſe, quùm jam immanis hoſtis ſupra caput eſſet, & inaudita ille claſſis Hiſpanica totum Oceanum cõpleviſſet? Cujus adeò terribilis facies fuit, ut haud ſciã an Xerxes majore cum copia navium, majore cum numero militum atq. apparatu Pontum cõtabulaſſe dicatur: quo Philippus ſtatuerat nos veluti ad rumorẽ pacis attentos, omnes uno impetu proſternere. Ea tamen claſſis quùm ſolius Dei potentia, & per miraculum dejecta eſſet, ſtatim ille per Cæſaris Legatũ his Provincijs fæderatis obtulit novas pacis cõpoſitiones: uti per eas poſſet omnẽ ſuũ exercitum, & vim belli è Belgio in Galliam transferre. Cui Regno quas ille jã à multis annis ſtruxerat inſidias, ex jam

mirum in modum succedere incipiebat: Occiso enim per parricidium, & nefarium scelus Rege Henrico Tertio suo adfine, & turbato per civilia dissidia universi Regni statu, res & occasio ipsa postulabat, uti armis & exercitu deinceps persequeretur hęc sua consilia de ingerendo se in florentissimum, & maximũ Galliæ Regnũ: quo devicto superatoq. nullo postea negotio has Belgij provincias, & reliqua Europę regna ditionesq. sibi subijceret. Quid? de reliquis Reipub. periculis licetne dicere? mihi verò licet, & semper licebit dignitatẽ Patriæ meæ tueri, veritatẽ profiteri. Vt enim boni oratores solent seruare sub finẽ orationis dicendi argumẽta quædam efficaciora, & majoris ponderis: & periti imperatores collocare meliores milites in postremo ordine aciei: Ita Philippus superiori anno pacem his Provincijs obtulit, eximia quadã fide munitã firmatamq. quippe quæ omnia fundamenta poneret in virtute, clementia, studio, probitate ARCHIDVCIS ERNESTI, sui consobrini, qui Præfectus Duci Parmensi suffectus, his Provincijs, non qualem antea difficillimis condicionibus terminatã, sed quam ipsæ desiderarent, pacẽ addicebat: Quùm interea Philippus majores exercitus transmittere in Galliã, remittere in Hollandiã suos sicarios, qui Illustrissimũ Principẽ Mauritium, Comitem Nassoviũ, & insignẽ paternæ virtutis imitatorem, nostręq. libertatis propugnatorẽ interficerent, tamque indigno & fœdo latrocinio tollerent, quàm quo paullò antè crudelissimẽ, & proditoria scelestaq. manu trucidatus fuerat illius parens fortissimus, Princeps Orangius, Et denique longè deteriora, longeq. scelestiora consilia decernere hoc tẽpore in has Provincias Philippus, quàm quæ unquã antea excogitare potuit. Nihil temerè dico, Principes, nihil adfirmo,

adfirmo, quod nō mille testes alij adfirmare bona fide queant, quod nō litteræ ipsius Philippi attestentur. Quid ergo? An ullo simulatæ Pacis prætextu Ordines nostros à cœptis suis, institutisq. dimoveri posse existimat Hispaniarū Rex? An dubitat animos nostros ita obfirmatos esse, ut bello & armis potius, quàm quibuslibet novis pacis insidijs locum dare velimus? An ad suum libitū voluntatemq. patere quotidiè nostrorū Ordinum animos existimat? An dubitat adhuc nostrorū hominum consilia hac una omnium voluntate, & consensu jam dudum conjuncta connexaq. esse, ut bello & armis honestè pro legibus, pro Patria mori malint, quàm deinceps insidijs & fraudibus illius turpiter succūbere? Succumbere autē? Immo verò in extremum Tyrānidis malū pervenire, servituti intolerabili atq. inhumanæ tradi, & inter venalitios referri? Quin potius æternum bellū, perpetuaq. arma decreta parataq. sunt: Nec nobis ulla alia pax proposita est, aut esse debet, quā quæ armis & vi constitui, firmari & cōseruari poterit. Sed quoniā de Gallia cæpimus paullò antè dicere, & cum illius bello nostrum esse quodāmodò cōiunctum ostendere, pergā his pauca quædā addere, quibus quantas insidias, fraudes, dolos huic Regno struxerit Philippus, perspiciatis. Iám à multo tempore ille (vti scitis Principes) elaboravit adnixúsq. est, ut omnē belli impetum in Galliā converteret, ut per has Gallicarum dissensionum occasiones tantùm bello, suisq. belli impensis efficeret, quo magnā ejus partem obtineret, si totum occupare difficulter posset. Destinaverat enim sibi jam antea magno apparatu classis illius superbissimæ & Galliam simul & Angliam, tanquam hostilē aliquam prædam, quum nulla tamen in re læsus, nullaque iniuria ad bellum ab optimis

Regibus

Regibus provocatus fuisset:Nisi verò hanc caussā sibi suffecisse arbitratur,quòd hæc florentissima Regna,ipso ita volente & postulante,Pōtifex ob purioris Religionis cultum proscripsisset,Cujus scilicet abolendæ & dissipandæ caussa Philippus velut Cato quidā Major,Censoria severitate solet animaduertere in omnes universi mūdi Principes,omnesq. terrarum populos. Verùm , quod nunc neque prætermittendum, neque relinquendum erat, quod vos omnes non ignoratis, & cujus rei turpitudinē nemo satis admirari potest,Philippus hoc bello Gallico,per Ducē Feriæ, aliosque Hispanos, apud Gallos coniuratarum partium (quibus ille tanquā belli socius auxilia adiunxerat) hoc consilium seriò, & summo studio agitavit,vti jus Regni illius,non modò à successione Regię stirpis,sed omnium omnino Gallorū in Hispanos derivaret:Hęc certiora sunt,Principes,quàm illa quę apud Sagrā. Sed quorsum hæc cōmemoro? Quid hoc ad caussam meam attinet,quam defendendam suscepi? Vt quāta scilicet sit ambitio crudelissimi Tyranni ostendā,& quantum non nobis modò,sed vobis omnibus ab ea cavēdum sit,videatis: Vt enim vitis eâ naturâ est,ut nisi eā amputes & circumcidas,se longè lateq. diffundat, & brachijs suis,ramisque quævis obuia amplectatur & circumdet,Sic Philippus, nisi ei unanimes obsistatis, totā aliquando Europā hoc cruētissimo bello devorabit. Nuper ille in Scotia tantùm muneribus,& clandestinis insidijs effecerat, vt aliquot proceres illius Regni recepissent viginti millia Hispanorum militū,nisi re patefacta illi ipsi digna proditionibus supplicia subijssent.Et quas insidias,quas proditiones,quæ pericula Angliæ Reginæ & Regno sępissime intentarit,nō est quod ego meis verbis exprimi posse putē. Estne aliquid ultrà,

ultrà,quo progredi Tyranni ambitio & violentia poſſit?reperictur. Nã eadem paullò ante machinatus eſt in Electoratum Colonienſem, Diœceſin Argentinensẽ, Iuliæ, Cliviæ,Montis ducatus, & antiquiſſimã Imperij urbẽ Aquiſgranum: Quę omnia ſcriptis litteris,& certiſſimis teſtimonijs inter omnes manifeſtè patent. Et quis neſcit quãtis latebris ſimulationum cęlet ille infenſiſſima odia in potẽtiores Italiæ Principes,quę adflante primo occaſionum vento in magna bellorum incẽdia ſubitò efflagrabunt? Nondum ſatis cernitis, Principes, quantas inſidias Philippus cõparet veſtris feliciſſimis Regnis atq. provincijs, veſtro avito patrimonio? quùm nemo hominũ tàm ſine oculis, tàm ſine mẽte vivat,qui non videat & intelligat ambitionẽ Philippi indies progredi de regno in regnũ, & nova bella de bellis ſerere, nunquã quieſcere:bello, flagitijs & ſceleribus:pace, fraudibus & inſidijs conari unumquẽque veſtrûm deijcere de gradu ſui imperij. Eſt enim inſatiabilis,& immenſa hęc cupiditas,quę nec ſolo nec cęlo capi poſſit: Vt ſi tamquam in Critolai libra omnia Philippi regna,quę longa ſerie ſolet cõmemorare in ſuis illis ſuperbiſſimis titulis, ex una parte collocentur:ex altera verò ejuſdẽ ambitio appendatur, vix minimi momenti inſtar illa haberi debeãt. Alexander Magnus quùm univerſum mundũ viciſſet,plures diſiderabat: Philippus ipſum cęlum,ſi poſſet,cũ Gigantibus bello adoriretur. Quapropter jam non amplius vos obteſtor, Sereniſsimi Principes,uti cauſſam noſtri belli judicetis,ac probetis veſtro judicio atque ſentẽtia,ſed iterùm atque iterùm vos moneo,ut quantùm conſilijs, quantùmq. viribus cõniti poteſtis, tantùm vobis caveatis ab inſidijs, rapinis & ſceleribus Philippi. Athenienſes olim tentantes partim bel-

lo,partim insidijs & dolis finitima quędam loca,atque urbes Syracusam,Lacedæmona,Messenā,Catinam, tantum odium immoderati imperij cupiditate cōtraxerant,ut illis tota Gręcia cum Dario potentissimo Rege Persarum,ultrò bellum inferre constitueret,& velut ad extinguendum cōmune incendiū concurreret. Vos verò,Illustrissimi Principes,magis profectò decebat,Philippum jam dudùm vestra capita,vestraq. regna omnia quotidie iniquissimo bello,& indignis sceleribus petentē,coniunctis viribus à vobis,saluteque vestra repellere: Atque id non tantùm vos decebat, quicumq. jā indè à multo tēpore ad bella lacessiti estis iniurijs & ambitione Philippi: verùm etiā quicumq. cernitis indies illum in vicinorū vestrorum sedes per vim irrumpere,& ad vos lento quodā gradu appropinquare,Vos maturè providere oportebat, ne devictis, redactisque in hanc seruitutē finitimis vestris regionibus, Tyrannis vobis aliud agentibus postea obrepat. Quùm Philppus Macedo, Alexandri Magni pater à pugna cum Triballis commissa diu dissimulatum bellum Atheniensibus inferret, Eorum caussæ Thebani se junxere,metuētes ne victis Atheniensibus,veluti vicinum incēdium belli ad se transiret:Factaque inter duas paullò antè infestissimas civitates societate,Legationibus totā Græciam fatigant; cōmunem hostē putent cōmunibus viribus summovendum:neque enim cessaturū Philippum,si prosperè prima successerint,nisi omnē Græciā domuerit. Olim Romani Carthaginiensium crescentē potentiam,missis auxiliaribus copijs,quę Mamertinos obsidione liberarent,& Hispaniā ab Afrorum seruitute vindicarent,omnino judicarunt infringendā esse: Veneti quantumuis haud temerè & ęgerrimè ad bella suscipienda com-
moveri

moveri ſoleant, tamen nunquam dubitarunt arma ſua inferioribus præſidio mittere, ſi vicinos immoderato ambitionis impetu inter ſe contendere, cernerent: Quæ quidem exempla, infinitaq. alia vos docent, quantùm vobis cavere debeatis ab hoc ſupremo Hiſpanicæ ambitionis malo, oſtenduntq. hanc cauſſam æquã, & juſtam eſſe cur huic Tyranno uno conſenſu nobiſcum omnes bellum faciatis. Noſtri enim Ordines ſciunt non tantùm juſtiſſimas eſſe, & ſemper fuiſſe cauſſas ſui belli in Philippũ: Sed etiã nunquàm poſſe ab his bellis ſuperſedere, nullam pacẽ cum Philippo inire, perpetuo bello decertandum eſſe cum hoc Tyrãno: Nos ex amicis exemplum capimus quomodo ab hoſtibus cavendum ſit. Nam ſi tanto ſtudio veſtra imperia & regna ambit Philippus, ut illum quotidiè facere videmus, Quid nobis fiet? Nunquã profectò ab armis ille diſcedet, quin ſibi prius penitus ſubegerit univerſum Belgium, Quippe quod valdè opportunum ſit & accõmodum ſuis conſilijs, ut ex eo in veſtra imperia & regna ſæpè excurrat, & noua bella quotidiè apparet, atque hinc traducat militẽ, arma, & omnem belli apparatum, conferatq. in finitima regna veſtra. Quamobrẽ mavult ille majorem etiam Europæ partem Turcarum deprædationibus adijcere, quàm ab hoc bello abſtinere: Nec voluit ſuperioribus Imperij comitijs, Imperatori militẽ & auxilia aduerſus Turcam addicere, ut hunc Chriſtianum orbem ſuis crudeliſsimis bellis commodius divexaret. Hæc dubitatis, Principes, qui vidiſtis ipſi Philippum initio noſtrorum civilium motuum, maluiſſe jacturam facere duorum Regnorum, Tuniſis & Goulettæ, quæ Turcę Sinã Baſſcha duce tùm recuperabant, quàm hęc bella noſtra aliquantùm intermittere, aut ex his Provincijs

 militem

militem remittere aduersus communẽ illum hostẽ Christianis omnibus infensissimum? Et scitis quãtum militem, arma, quantosq. sumptus impenderit ac profuderit Philippus ad hujus belli nostri gestionẽ, vt si horũ omniũ rationẽ inearis, certò vobis cõstet has impensas duplò majores esse eo pretio, quo universæ hæ Belgicæ Provinciæ emi possint, quantumvis ex maximæ sint, florẽtissimæ atque copiosissimæ, Et dubium non sit, quin maximarũ rerum & facultatum jacturã pati Philippus malit, quàm Belgiũ sine bello, sine armis, sine militum copijs, paci ac quieti, suisq. legibus saluã sanam relinquere. Ille enim ex hoc bello, & ex his Provincijs nostris prima & maxima fundamenta Monarchiæ suæ, ac Tyrãnidis adstrúxit: Quippe qúum videret eas accõmodatissimas hisce crudelissisimis insidijs & institutis: leges autẽ libertatẽq. nostrã prorsus ijsdẽ contrarias, aduersasq. esse; Primùm has conuellere, dilacerare, ac tollere per vim & bella voluit, ne reliquis suis subditis tantorũ regnorum, quę ille vi & armis sibi subiecerat, vel postea subiecturus esset, ex hac nostra legum, libertatisq. defendendæ voluntate & consensu, exẽplum fortitudinis caperent, libertatisque suæ conseruandæ majorẽ animum, cupiditatemque assumerent. Quid igitur, Serenissimi Principes, judicatis? quid statuitis faciẽdum fuisse nostris Ordinibus? quid agẽdum fuisse viris studiosissimis Patriæ, boniq. publici: Qui, ut in Tyrannide atque imperijs malè, & iniquè constitutis euenire solet, nunquã ad Principum suorum voluntatem, nutum, libidinesq. tanquã adulatores quidam, aut serui circumduci, flecti, aut circumagi cõsueverant, qui nunquàm antea leges suas, libertatẽ, Remq. publicã sub eorundẽ iniqua & iniusta imperia, tãquàm sub iugũ mitti passi fuerant:

Sed

Sed cōtrà, qui,tanquā Patres Patriȩ,Sospitatores Libertatis, Legumq. assertores,ut in Rebuspub. tēperatè, moderatèq. Principum imperio ordinatis usuvenire debet,consilia,voluntatē, & imperia suorum Principum ad legum suarum, libertatisq. conseruationē semper diduxerant, atq. direxerant. Hispanos censetis Remp. nostram perdere,& crudelißimè vexare; Nos turpiter eandē deserere, Patriā nostrā, libertatē negligere,leges majorū contemnere debuisse? Illos ordinem Politicum inuertere,& mutare in Tyrannidē, Nos manibus compreßis spectare Patriȩ nostræ funus,tristesq. exequias?Illos lacerare,divellere,&,tanquā rapacißimas belluas,devorare corpus Reip. oportuisse,Nos tanquā seruos,vitam,& bona omnia precariò habere?Quin potius laudatis,summoq. honore extollitis hanc voluntatē Ordinum, hunc animum conseruandæ Patriæ suæ? Quin eos adhortamini,& seriò commonetis, vti pergant fortißimè defendere vitā,libertatē, quocumq. tandē modo poßint? Quin hęc vobis quotidiè in mēte versantur,quùm de bello Belgico sermo vobis vel cogitatio est, quæ hactenus ostendi,certisq. rationibus adductis demōstraui; Ordines nostros atque universos Belgas coopertos miserijs, adflictos crudelitate Hispanorum,extorres Patriâ, ipsam neceßitatē primùm subegisse,ut hæc arma contra Philippū sumerent. Nunc verò etiam reliquas Hispanorum fraudes,perfidiam, iniurias,quibus postea toto hoc belli tēpore Belgas adfecerunt,tantas esse,tāque immanes, & incredibiles, ut eæ ipsæ seriò moneant,postulent,jubeant,Ordines hæc arma constanti animo & voluntate retinere, seruare, nunquàm deponere,& ostendere ceteris Philippi subditis,Siculis,Calabris,Lombardis,Arragonensibus,Castellanis,Indis,Portu-

 gallen-

gallensibus, Ostendere autē vobis ipsis, Serenissimi Principes, factisq. fortibus demōstrare, non nobis tantùm, sed vobis omnibus, atque universo terrarū orbi moriendū potius esse, quàm aspiciendū vultum hujus Tyranni. Vobisne adhuc persuadetis, Principes, Philippū nostrarum Provinciarum finibus determinasse suā Tyrannidē? Necdum videtis altissimā & perniciosissimā flammā istam Hispanicæ Tyrannidis, limina, fores, tectaq. vestrorū imperiorum adlambere? Vigilate tandē ex ista quiete, & securitate vestra: adeste, aduolate ab hoc cōmune incendium restinguendum. Quid nos ad pacē cum Philippo ineundā inducere, nosq. inuitos trahere vestris consilijs, autoritateque cupitis? quos jam dudū ipsos oportebat bello & armis Philippū à vestris finibus repulisse, summaq. fortitudine oppressisse: Vosque Potentissimi (ut singulos appellē) Germaniæ Principes, necdum persentiscitis Philippū in Germania vestra crudele & iniustum imperiū non ambire, sed jam, ut ita dicā, occupatum tenere? qui his Belgij Provincijs divictis, portus omnes Oceani, & Germaniæ fluminū ostia in sua potestate, voluntateq. habiturus sit, ut vestras deinde navigationes, cōmerciaq. suis vectigalibus & tributis aggravet, vel omnino impediat, quum sibi adlubebit, quumq. vos suis imperijs obtemperare noletis. Hic est ille, quē, dum vobis, unius atque alterius Provinciæ suæ nomine in Comitijs vestris, concilijsq. assidet, auditis publicè sententiā dicere, suaq. consilia Tyrannidis præferre vestræ saluti & tranquillitati. Hunc vidistis Episcopos Frisingēsem, Hildeshemensem vobis disignare: Principes atque Electores Imperij, Coloniensē, Leodiensem, Magdeburgensem creare, perque ambitiosissimū Bavariæ ducē vobis omnibus insidiari. Et ut ad vos, Magni

Illu-

Illuſtreſq. Poloniæ Proceres, me conuertam; An nō ita eſt? Philippum id genus hominum, quorum religione & dolo totum penè mundum perturbat, Ieſuitas maximo numero in Regnū veſtrum introduxiſſe, ut eorundē opera, & ſpecioſis fraudibus ſua conſilia vobis ſuggerat? Iam verò vobis, Sereniſsimi Italiæ Principes, dixi & dico palàm, veſtris ceruicibus ex tenuiſsimo filo impendere gladium illum vagina vacuum Hiſpanicæ Tyrannidis: Vos enim, Illuſtriſsimi Reip. Venetę Senatores, vidiſtis, aſpexiſtis ipſi in veſtro ſtatu, imperioq. hanc Philippi Tyrannidē, quùm ille, licet vobis fœderis jure cōiunctiſſimus eſſet, tamen pecuniâ datâ Turcam in vos armaret, eorumque impetum à ſuis finibus in Cyprum conuerteret. Quapropter ipſi tandē aliquando attendite, Principes, ad res, ad ſalutē, ad vitā veſtram: Conſiderate, animaduertite hoſtē ac Tyrannum vobis omnibus Philippum eſſe, Quem nolite tolerare aut ferre amplius in rerum natura, cujus ambitionē dominari, & graſſari lōgius infeſto & funeſto imperio, vos prohibete, impedite. Et ut membra quædā amputantur, ſi & ipſo ſanguine & ſpiritu carere cęperint, & nocent reliquis partibus corporis: Sic judicate iſtam in figura hominis feritatē, & immanitatē belluæ à cōmuni tanquam humanitate corporis ſegregandā eſſe. Hoc laudandum meritò facinus Perſarum fuit, vobiſque omnibus probandum; Quod, quia Cometes & Oropaſtes Magi Perſæ per ſimilē Tyrannidē, cædemq. Mergidis Regis Perſarum, regnum occupaſſent, interfecti ſunt virtute ſeptē fortiſſimorū Principū Perſarum: Nam, quùm mira animi alacritate, & ardore omnes ferro & gladijs accurriſſent ad hos Tyrannos propria manu confodiendos, eorum unus Gobryas alterum Magorum complexus,

cun-

cunctãtibus socijs ne ipsum pro Mago transfoderent, quia res obscuro in loco gerebatur, vel per suũ corpus adigi Mago ferrũ jussit. Tantùm huic genti odium Tyrannidis fuit. Et Græci homines olim Deorum honores tribuebant ijs viris, qui Tyrannos necaverant. At Belgæ vobis malè, aut minus justè agere videbũtur, quod Philippo immanissimo Tyranno se opponunt? Romani Regẽ Tarquinium Superbum mediocriter labefactantẽ statum imperij ejecerunt: Nos Philippum non Belgium modò, sed mundum vniversum cæde, incendijs vastare, & subuertere cupientẽ in nostra Repub. feremus? Pergẽt profectò Ordines nostri vobis munire tantæ Tyrannidis cõfringendę & discutiendę viã: Perseverabunt longè longèq. eam repellère, avertere, reijcere ab extremo nostrę salutis exitio atque interitu, & eum modum belli tenebunt, quẽ instituerunt; Vt non tantùm suas, sed reliquas quoq. Belgij Provincias pristinæ libertati aliquandò restituant, easq. ex angustijs Hispanicæ Tyrannidis educant, & in majorũ suorum regno collocent. Atque ità restitutâ tandẽ aliquando, meliusque stabilitâ cum universi Belgij provincijs societate atque fœdere, facilius impediant crudelissimi hostis concursus & incursus, eosq. unanimes arceant à salute sua, libertateque publica.

Tu, Summe DEVS, *qui cælum, maria, terras; bella, pacem moderaris: qui Regibus, Principibus, atque universis mundi populis leges, jussa ponis: qui victoriam, triumphos, trophæa statuis & decernis: qui clades, pericula, iniurias inhibes, avertis; Assurge, Magne Deus; & erige te aduersus hostem omnis Iustitiæ & pacis, hostem tuarum laudum & gloriæ: Tu tua prudentia, consilio dirige instituta nostra: & libera aliquandò populum tuum, qui tuum sanctissimum nomen summa pietate, veraque Religione veneratur.*

s
at
o
r-
or:
tr.
o-
bis
viā:
cij-
um
ūm
tati
tan-
At-
cum
tilius
osa,

mode
leges,
aisqui
s, &
arum
nostra:
nonen